

ŞEFFAF Gündem

Sayı 13

2015 Yaz

www.seffalik.org

Seçimler ve Şeffaflık

Seçim İhlalleri / Partilerin Seçim Bildirgeleri ve Şeffaflık / Sandık Güvenliği
Dünyada Seçimler / Akkuyu Süreci ve Şeffaflık / İstanbul Film Festivali ve Sansür

Uluslararası Şeffaflık Derneği alışanları ve gönüllüleri olarak hazırladığımız bu dergiyi, şeffaflık talebimizi sürekli gündemde tutmak ve mesajımızı daha fazla insana ulaştırmak amacıyla hayata geçirdik.

Nihai amacımız, mevcut kaynaklarını doğru kullanan, karar alırken vatandaşa danışan, bilgiyi gizlemeyen açık bir demokrasi ve adaletli bir şekilde kalkınan bir ekonomi; aracımız ise şeffaflık ve hesap verebilirliği toplumun her kesiminden yükselen güçlü bir talep ve sürekli gündemde olan bir konu haline getirmek.

Bu projeyi hayata geçirmemize sağladıkları finansal destek ile imkan sağlayan **İsveç Başkonsolosluğu**'na teşekkür ederiz.

ULUSLARARASI
ŞEFFAFLIK
DERNEĞİ

CONSULATE GENERAL
OF SWEDEN

Istanbul

Değerli Şeffaflık dostları,

7 Haziran 2015 Genel Seçimleri Türkiye için büyük önem taşıyor. Seçimlerin hemen öncesinde ülke gündemi de bizim gündemimiz de bir hayli yoğun.

Yolsuzlukla mücadele açısından genel seçimlerden çıkacak

sonuç ve sonrasında atılacak adımlar çok büyük önem taşımakta. Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak, gerçekleştirdiğimiz "Türkiye'de Yolsuzluk: Neden, Nasıl ve Nerede?" başlıklı kamuoyu araştırmasının sonuçlarını açıkladık. Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların %67'si, son 2 yıl içerisinde yolsuzluğun arttığını, %54'ü önümüzdeki 2 yıl içerisinde yolsuzluğun artacağını düşünüyor. Mevcut hükümetin yolsuzlukla mücadeledeki çabalarını, katılımcıların %55'i etkisiz buluyor. Yolsuzluğa karışan partiye hala oy vereceğini söyleyen %48'lik seçmen kitlesi ise herhalde araştırmanın en çarpıcı sonucu olmalı. Bu sonuçlar yolsuzluk kültürünün Türkiye'de artık yer edindiğini ortaya koyması bakımından oldukça ürkütücü nitelikte.

Dernek olarak, siyasetin şeffaflığı için birçok alanda çalışmalar yürütüyoruz. Siyasetin bir zenginleşme aracı olmaması için tüm milletvekili adaylarını mal varlıklarını ve seçim kampanyası bütçelerini açıklamaya davet ettik. Binlerce adaydan yalnızca 32 adayın beyanda bulunması ise siyasetin finansmanında şeffaflaşmaya yönelik bir bakış açısının henüz oluşmadığını ortaya koyuyor.

Geride bıraktığımız yerel seçimlerde ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde sıkça karşılaştığımız seçim ihlalleri bu seçimlerde de azalmış değil! Sizler adına medyaya yansımış seçim öncesi ihlallerinin de sıkı bir takipçisiyiz. Bu ihlaller kapsamında Yüksek Seçim Kurulu'na yaptığımız bilgi edinme başvurularından henüz sadece birine yanıt alabildik. Ancak aldığımız yanıt da şaka gibiydi! Bizler dernek olarak; YSK'nın Anayasa'da sayılmış görevini gözardı ederek, kaçamak bir cevap verdiğini düşünüyoruz. Seçim kampanyası dönemindeki devlet kaynaklarının kullanımı, oy satın alınması, propaganda yasaklarına dair YSK kendini görevli saymazsa, bu ihlallere kim bakacak? Kanunda belirtilmiş olan yasaklara uyulmaması halinde, yasal takip yapılmayarak cezasızlık kültürü yaygınlaştırılıyor.

YSK'nın Anayasa'nın 79. maddesinde verilmiş en temel görevini hatırlatmak gerekirse "dürüst, adil ve eşit bir seçim yapılmasını sağlamaktır."

Söz konusu olay üzerine YSK'ya başvuru dilekçemiz ve YSK'dan elektronik ortamda tarafımıza iletilen ilginç cevabı dergimizin sayfalarında bulacaksınız.

Türkiye'de hâlâ bir siyasi etik yasaasının bulunmaması, çıkar çatışmalarının önlenememesi ve siyasetin finansmanı, özellikle de seçim kampanyalarının finansmanı ile ilgili kayda değer bir denetim yapılamamasına neden oluyor. Temennimiz genel seçimler sonrasında göreve başlayacak olan yasa yapımcıların bu konuda bir an önce somut adımlar atması.

Tüm bunların yanı sıra her konuda olduğu gibi seçimler özelinde de, medyanın rolü büyük. Yine önceki seçimlerden deneyimlediğimiz kadarıyla medya bileşenleri seçim dönemlerinde yansız haber yapmakta oldukça zorlanıyor! Yapılan haberlerin içeriği, adaylara ya da partilere televizyonda yer verme süreleri gibi konularda adil ve şeffaf olma noktaları genellikle atlanıyor. Medya, bir ülkenin seçim dönemi çalışmalarının adil ve şeffaf olması ve vatandaşların kendi geleceklerini bağlayan bu kritik süreçle ilgili bilgilendirilmesi noktasında önemli bir rol oynarken biz de Dernek olarak medya kurumlarından seçim döneminde etik habercilikle ilgili olarak hazırladığımız teminatı imzalamalarını istedik. Bu teminatı imzalayan medya kurumlarının sayısı ise bir elin parmağını geçmiyor.

Tüm Türkiye seçim gününü büyük bir merakla beklemekte. Ancak seçim günü deyince aklımıza seçim günü ihlalleri gelmiyor da değil. Seçim günü ihlallerini önlemek, sandık güvenliğini sağlamak içinse birçok sivil toplum kuruluşu, barolar, gönüllü oluşumlar harıl harıl çalışıyorlar. Dergimizin bu sayısında röportajlarla bu çalışmalara yer verdik.

Bunca olumsuz tablo içerisinde çalışmaktan vazgeçmek söz konusu mu, elbette hayır! Yolsuzluk için en büyük risk alanlarından biri olan siyasetin şeffaflaşmasını sağlamaktan vazgeçmek gibi bir lüksümüz yok.

Aydınlık günler dileklerimizle,

E. Oya Özarslan

Uluslararası Şeffaflık Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

Kapak Konusu: Seçimler ve Şeffaflık

1
Başkanın
Mesajı
E. Oya Özarslan

4
Türkiye'nin
Şeffaf Gündemi

6
Bazı adaylar
şimdiden 'açık'lık
getirdiler

8
Dünyanın
Şeffaf Gündemi

10
Uluslararası
Şeffaflık
Derneği'nden
Haberler

18
Devletin
Nükleer Akli

22

Siyasi Partilerin
2015 Seçim
Bildirgelerinde
Şeffaflık ve Hesap
Verebilirlik

Hazırlayanlar;
A. Ali Karahan
Burcu Atlı
Damla Cihangir Tetik

26

Siyasette Kadın
ve Şeffaflık

Röportaj: Hilal Işık

30

Seçim İhlâlleri
Yüksek Seçim
Kurulu'nun görev
alanı dışında(?)

Hazırlayan:
Dr. Umut Gündüz

32

Tarihe Not Düşmenin
Yollarından:
Seçim İzleme

Röportaj: Aslı Hatunoğlu - Hilal Işık

36

Türkiye'de Seçim
Güvenliği

Röportaj: Ali Karahan - Hilal Işık -
Pelin Atakan

40

Yunanistan
Parlamentosu'nda
Yeni Bir Ruh:
Syriza

Hazırlayan: Pelin Atakan

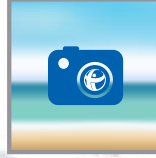
44

Kıbrıs ve İngiltere
Seçimleri

Hazırlayan: Gizem Seher

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nden Haberler

46
Yolsuzluğa karşı
mücadeleyi anlatan 10 fotoğraf

Derleyen : Berk Örücü

48
Spor: Ne Kadar Şeffaf?

Hazırlayan: Gizem Seher

52
Kültür-Sanat
İstanbul Film Festivali'nde
Sansüre Tepki

Hazırlayan: Nazlıcan Cebeci

Şeffaflığı Destekliyorum

(Reklam İndeksi)

EY TÜRKİYE 7
HERGÜNER BİLGİN ÖZEKE 13
PWC Türkiye 17
KPMG 21
ELİG 31
GSK Türkiye 43
ESİN ATTORNEY PARTNERSHIP 53

Uluslararası Şeffaflık Derneği Adına Sahibi

E. Oya Özarslan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Pelin Erdoğan

Editör

Hilal Işık
Özgen Kaybaki

Katkıda Bulunanlar

Aslı Hatunoğlu
Ali Karahan
Berk Örücü
Burcu Atlı
Damla Cihangir
Gizem Seher
Gülce Özdemir
Hilal Işık
Mehmet Özgün Özkul
Nazlıcan Cebeci
Dr. Umut Gündüz
Pelin Atakan

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Burhan Senatarlar
Prof. Dr. Ömer Faruk Gençkaya
Prof. Dr. Ali Çarkoğlu
Yiğit Aksakoglu
Deniz Mukan

Dergi Tasarımı

Kurtuluş Karaşın

Baskı&Cilt

Globus Dünya Basınevi
100.Yıl Mahallesi 34204
Bağcılar/İSTANBUL
Tel: (0212) 440 27 65

Yönetim Adresi

Uluslararası Şeffaflık Derneği
19 Mayıs Mahallesi
Operatör Raif Bey Sokak
Niyazi Bey Apt No: 30 D: 5
Şişli, İstanbul

Tel: (0212) 240 52 81
Faks: (0212) 234 34 27

www.seffaflik.org
www.seffafgundem.org
info@seffaflik.org

Yayın Türü

Yaygın, süreli 6 aylık bülten.
Şeffaf Gündem Dergisi Uluslararası
Şeffaflık Derneği'nin 6 ayda bir
yayınlanan yayın organıdır. 1000 adet
basılır, ücretsiz olarak dağıtılır.

Fotoğraf ve bilgilerin kullanım hakkı
Şeffaf Gündem Dergisi'ne aittir,
kaynak gösterilmeden alıntı
yapılamaz.

Edirne'den Bulgaristan'a açılan sınır kapısı Kapitan Andreevo'da rüşvet şüphesiyle 35 gümrük çalışanı gözaltına alındı. İhracatın hayli yoğun olduğu kapıda 35 personelin yokluğu Türkiye tarafındaki Kapıkule Sınır Kapısı'nda 20 kilometreye varan kuyruğa sebep oldu. (Milliyet - 3 Mayıs 2015)

"Sendikalı olmayın, 300 TL zam yapacağız"

Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin "Sendikalı olmayın, 300 TL zam yapacağız" teklifini kabul etmeyen 98 işçinin işten çıkarılması üzerine 8 Aralık'ta DİSK'e bağlı Devrimci Sağlık İş Sendikası'nın (Dev Sağlık İş) desteğiyle hastane önünde başlatılan direniş halen devam ediyor. (İleri Haber - 9 Nisan 2015)

Uyuşturucu baronu Doğan Alagöz tahliye ilamıyla Silivri Cezaevi'nden firar etti. 1 ay sonra ilamın sahte olduğu ortaya çıktı. Alagöz'ün firara yardım edenlere toplam 28 milyon TL rüşvet verdiği iddia ediliyor. Alagöz'ün yurtdışına kaçtığı söyleniyor. (Habertürk - 8 Nisan 2015)

Mersin'de 1999 ve 2014 yılları arasında belediye başkanlığı yapan CHP'li Macit Özcan dönemine yönelik yapılan yolsuzluk operasyonu kapsamında gözaltına alınan 35 şüpheliden 15'i çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı, 20 kişi ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Belirttiği adreslerde bulunamayan Macit Özcan hakkında yakalama kararı çıkartılmıştı. (Zaman - 27 Mart 2015)

Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü'nün danışmanı ve belediyeye ait Kent Yol A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ali Adnan Aslan, Başkan İnönü'yü yolsuzlukla suçladığı bir mektupla istifa etti. Aslan, İnönü'nün oğlunun düğün ve balayı masraflarının belediyeye iş yapmakta olan bazı firmalarca karşılandığını, usulsüz inşaatlara göz yumulduğunu iddia etti. (Radikal - 9 Nisan 2015)

Manisa Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'na yolsuzluk iddiası

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Manisa İl Koordinatörlüğü ile Teknik Elemanları Derneği'ne yönelik 'yolsuzluk' ve 'usulsüz kredi kullandırma' iddiaları üzerine, polis harekete geçti, bilgisayar ve bazı evraklara incelenmek üzere el konuldu. Soruşturma devam ediyor. (DHA - 8 Nisan 2015)

Trafik Dede'den Yolsuzlukla Mücadeleye Tam Destek

Bodrum'da çevre ve trafik eylemleri ile tanınan 'Trafik Dede' lakaplı 83 yaşındaki Galip Baran, 'Yolsuzlukla Mücadele Edelim Yenelim' kampanyası başlattı. Baran, arkadaşları ve kampanyaya destek verenler, yolsuzluk yapmayacaklarına, yolsuzluk yapanları görmezden gelmeyeceklerine dair yemin ettiler. Yeminden sonra Baran, Uluslararası Şeffaflık Derneği'nin son çıkan yolsuzluk raporuna atıfta bulunarak şöyle konuştu: "Türkiye, Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün yayınladığı raporda ve yolsuzluk haritasında görüldüğü üzere 11 basamak

gerileyerek 64'üncü sıraya geldi. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yolsuzluklarla yıllardır mücadele eden bir uyrugu olarak, bu duruma çok üzülmüyoruz. Yolsuzluk kampanyasını her hafta bir mahallede düzenleyerek vatandaş olarak bu konuda mücadele verip halkımızı bilinçlendirmek için gayret göstereceğiz. 10 etkinlikte en az 5 bin kişiye yolsuzluk yemini ettirmeyi planlıyorum." (Hürriyet - 26 Nisan 2015)

Bine yakın uzman polis EGM'den alınarak opera, bale gibi kurumlarda görevlendirilecek

Terör, istihbarat, yolsuzluk ve kaçakçılık alanında uzmanlaşmış bin polis Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) bünyesinden alınarak opera, bale, tiyatro, tarım ve sosyal hizmetler dairelerinde görevlendirildi. İçişleri Bakanlığı yeni kararı polislere 5 Mayıs'ta tebliğ etti. (Bugün - 7 Mayıs 2015)

Usulsüz yapıldığı iddia edilen 6 milyonluk hurda satışı için takipsizlik kararı

Erzurum Büyükşehir Belediyesi'ne ait 6 milyon liralık hurdanın ihalesiz olarak satıldığı şüphesiyle polis operasyon yapmıştı. Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı yapılan soruşturmanın ardından mesele için takipsizlik kararı verdi. (Milliyet - 14 Mayıs 2015)

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın hesaplarında yolsuzluk yaptığı iddia edilen 5 kişi tutuklandı

İdil ilçesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın (SYDV) hesaplarında usulsüzlük yaparak yoksul vatandaşlara dağıtılması gereken paraları paralel yapıya aktardığı iddiasıyla gözaltına alınan 19 şüpheliden 5'i tutuklandı. (Habertürk - 8 Nisan 2015)

Bazı adaylar şimdiden 'açık'lık getirdiler!

Adem Özcaner

HDP Van Milletvekili Adayı

Arda Karapınar

LDP İstanbul 3. Bölge Milletvekili Adayı

Aykut Erdoğan

CHP İstanbul 2. Bölge Milletvekili Adayı

Berkan Çelik

İstanbul 3. Bölge Bağımsız Milletvekili Adayı

Burhan Altay

CHP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Cemal Bekle

Ak Parti İzmir 1. Bölge Milletvekili Adayı

Çağlar Demirel

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Cihan Deniz Zarakolu

HDP İstanbul 2. Bölge Milletvekili Adayı

Edib Berk

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Enise Güneşli

HDP Mardin Milletvekili Adayı

Feleknaz Uca

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Ferhat Encü

HDP Şırnak Milletvekili Adayı

Ferit Tunç

Batman Bağımsız Milletvekili Adayı

Figen Yüksekdağ

HDP Van Milletvekili Adayı

Gündoğan Nemrutluoğlu

CHP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Halil Savda

HDP İstanbul 3. Bölge Milletvekili Adayı

Lezgin Botan

HDP Van Milletvekili Adayı

Mehmet Sıddık Çakar

CHP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Muhsin Koçyiğit

CHP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Nesrin Hilal Şanlı

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Nimetullah Erdoğan

HDP Van Milletvekili Adayı

Nursel Aydoğan

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

Özcan Purçu

CHP İzmir 1. Bölge Milletvekili Adayı

Özgür Özel

CHP Manisa Milletvekili Adayı

Remzi Özgökçe

HDP Van Milletvekili Adayı

Selami Özyaşar

HDP Van Milletvekili Adayı

Sinan Odabaş

HDP Kocaeli Milletvekili Adayı

Tuğba Hezer

HDP Van Milletvekili Adayı

Yeliz Yıldırım

HDP Van Milletvekili Adayı

Yurdusev Özsökmenler

HDP Van Milletvekili Adayı

Zakir Batuhan aydağül

İstanbul 2. Bölge Bağımsız Milletvekili Adayı

Ziya Pir

HDP Diyarbakır Milletvekili Adayı

'Açık' siyaset kampanyamız, Türkiye'de iyi işlerin olabildiğini gösteriyor. İsimlerine yer verdiğimiz milletvekili adayları, mal varlıkları ve seçim kampanya bütçelerini kamuoyuna 'açık'ladılar.

'Açık' siyaset için ilk adımı atan adaylarımıza teşekkür ediyor, tüm adaylardan da 'açık'lama bekliyoruz.

'Açık' adaylarımızın yanı sıra; mal varlığını 'açık'layarak, 'açık' siyasete destek veren CHP Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na da teşekkürlerimizi sunarız.

Şeffaflığı destekliyoruz
We support transparency

EY

Building a better
working world

Ulusal Cephe parti çalışanlarını AB Parlamentosu'nun bütçesiyle mi finanse ediyor?

Avrupa Parlamentosu, Fransa'nın aşırı sağcı partisi Ulusal Cephe'nin AB Parlamentosu bütçesinden ödeme yaptığı bazı çalışanların, aslında Fransa'da parti için çalıştıkları şüphesi ile Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Bürosu'nun (OLAF) devreye soktu. Parlamento, söz konusu yaklaşık 20 çalışan için toplamda 7,5 milyon Euro harcamıştı. Partinin lideri Marine Le Pen suçlamaları reddetti. (Deutsche Welle Türkçe - 10 Mart 2015)

ABD'li senatör Menendez'e yolsuzluk suçlaması

Senator Bob Menendez hakkında 14 ayrı yolsuzluk iddiasıyla soruşturma açıldı. Yolsuzluk ve rüşvet suçlamalarının yanında yalan beyanda bulunmak ve gizli anlaşma yapmakla da suçlanan Menendez savaşımaya hazır olduğunu söyledi, "Hiçbir yere gitmiyorum." dedi. Senatör Menendez, Floridalı iş adamı Salomon Melgen için politik nüfuzunu kullandığı iddiasıyla suçlanıyor. (Bugün - 2 Nisan 2015)

Yeni Delhi'nin "Alo Rüşvet" ihbar hattı yenilendi

Yeni Delhi'nin geçen yıl seçilen çiçeği burnunda yerel hükümeti Sıradan Adamın Partisi (AAP) vatandaşlar için şahit oldukları yolsuzluk ve rüşvet olaylarını şikâyet edebilecekleri bir hat kurmuştu. Hat ilk açıldığı 7 saat içinde yaklaşık 4 bin kez aranmıştı. Yoğun ilgi karşısında yetersiz kalan hat, gelen çağrılarının ancak yüzde 25'ine cevap verebiliyordu. AAP geçen ay hattı yeniledi ve geliştirdi. Vatandaşların 1031 numarasını tuşlayarak ulaşabileceği hat, şimdi günde 10 bin çağrı alabiliyor. Hindistanlılar sıkça evlilik belgelerinden ehliyet ölüm belgelerine kadar her şey için rüşvet vermek durumunda kaldıklarından şikâyet ediyorlar. (HindustanTimes - 5 Nisan 2015)

Yolsuzluğa karışan 5 bakan görevden alındı

Şili'de Devlet Başkanı Michelle Bachelet, adı yolsuzluğa karışan 5 bakanı görevden alarak kabineyi yeniledi. Geçtiğimiz Eylül ayından bu yana Şili gündeminde olan yolsuzluk soruşturmasının sonunda, seçim kampanyasına yapılan bağışların sahte makbuzla alındığı, bu sayede hem para hem de vergi kaçırıldığı belgelenmişti. Devlet Başkanlığı Sarayı'ndaki törende yeni kabinesinde yaptığı değişiklikleri duyuran Bachelet, "Bizden beklenen dürüstlük ve şeffaflık" mesajı verdi. (Hürriyet - 12 Mayıs 2015)

ABD'li Senato Lideri yolsuzluk iddiaları üzerine istifa edeceğini açıkladı

Oğlu Adam B. Skelos ile birlikte adı yolsuzluğa karışan New York Eyalet Senatosu Çoğunluk Lideri Dean Skelos istifa edeceğini açıkladı. Savcılar, Skelos'un bir şehir planlama ve bir çevre teknolojisi şirketine altyapı ve yasal muameleler konusunda vereceği destek karşısında, oğluna 200 bin dolardan fazla ödeme yapması için zorladığını söylüyor. (Reuters - 11 Mayıs 2015)

Mübarek'e yolsuzluktan 3 yıl hapis cezası

Mısır'ın devrik devlet başkanı Hüsnü Mübarek ve iki oğluna yolsuzluk yapmaktan 3 yıl hapis cezası verildi. Başkent Kahire'deki mahkeme, Hüsnü Mübarek ile oğulları Ala ve Cemal Mübarek'e kamu fonlarını devlet başkanlığı sarayının yenilenmesi ve ailenin özel mülkleri için harcamaktan 3 yıl hapis cezası verdi. Harcamanın yaklaşık 16 milyon Euro tutarında olduğu belirtiliyor. (Deutsche Welle Türkçe - 9 Mayıs 2015)

Moldova'da binler, ortadan kaybolan 1 milyar dolar için sokağa çıktı

Moldova'da binlerce kişi, bankacılık sistemindeki şüpheli işlemler sonucu yaklaşık 1 milyar dolar kayba neden olan usulsüzlükleri protes-

to etmek için sokağa döküldü. Nisan ayında Moldova Merkez Bankası, üç banka tarafından verilen yaklaşık 1 milyar dolar tutarındaki kredinin ortadan kaybolduğunu tespit etmişti. Yetkili meclis komisyonunun raporuna göre, söz konusu meblağın bir kısmı bir Rus bankasına aktarıldı. Şüpheli finans işlemlerinde adı geçen üç banka aracılığıyla ülkede emeklilerin maaşları da ödeniyor. (Deutsche Welle Türkçe - 4 Mayıs 2015)

2015 GENEL SEÇİMLERİ VE MEDYA

Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak 6. medya atölyemizi 2015 Genel Seçimleri ve Medya başlığıyla 7 Mayıs Perşembe günü Taksim Point Hotel'de gerçekleştirdik.

Yerel, ana akım ve alternatif medya mensuplarının katılımıyla gerçekleşen atölyenin ilk oturumu Seçim Dönemi İhlalleri ve Medya, ikinci oturumu ise Seçim Dönemi Etik Haberciliği konularına ayrıldı. Atölyemiz, açılış konuşmasının ardından seçim dönemi ve ihlalleri üzerine hazırladığımız videonun gösterimiyle başladı. Yönetim Kurulu Başkanı'mız Oya Özarıslan konuşmasında, yalnız seçim günü değil aynı zamanda seçim öncesinde de ihlallerin yaşandığına ve derneğimizin seçim dönemi ihlallerini kamu kaynaklarının kullanımı gibi pek çok açıdan takip ettiğine dikkat çekti. Derneğimizin Kamu Araştırmaları Departmanı'ndan Umut Gündüz, siyasetin finansmanının problemleri alanlardan biri olduğunu belirtti ve milletvekillerinin mal varlıklarını ve kampanya finansmanlarını açıklamalarına yönelik yürütülen Siyasette Şeffaflık projesi kapsamındaki çalışmalarımızı tanıttı.

Cumhurbaşkanı'nın Tarafsızlık Sorunu

Seçim dönemi kampanya sürecindeki ihlallerle ilgili düzenli izleme çalışmalarımıza katkıda bulunan gazeteci Arzu Yıldız, seçim kampanyaları sürecinde Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlık sorununun büyük önem teşkil ettiğini söyledi ve Sakarya'da Ak Parti adaylarının gezilerine polis eskortlarının eşlik etmesi, Ağrı'da valilerin öğretmenlere mitinglere katılma talimatı vermesi, Uşak'ta hastane çalışanlarına Ak Parti propagandası yaptırılması gibi medyaya yansıyan seçim dönemi kampanya ihlallerinden örnekler verdi. İkinci konuşmacı olarak 2008 yılından itibaren seçim dönemi ihlallerini takip etmekte olan Van Barosu Başkanı avukat Murat Timur, sandık güvenliğinin öneminden, seçim genelgesi ve kanunları baz alarak hazırladıkları, siyasi parti ve STK temsilcilerinin ne gibi hakları olduğuna, herhangi bir ihlalle karşılaştıklarında neler yapabileceklerine ilişkin bilgileri içeren seçim kılavuzundan söz etti.

İlk oturumun son konuşmacısı, Oy ve Ötesi Derneği Kurucu Başkanı Sercan Çelebi, seçim günü sandık güvenliği için derneklerinin yapmakta olduğu çalışmalardan, hazırlık süreçlerinden, seçim günü sandık güvenliğinden ve oy sayımı sürecinin potansiyel ihlallerine karşı gönüllü gazetmenlerin caydırıcı ve denetleyici rolünden söz etti.

Atölyemizin Seçim Dönemi Etik Haberciliği konulu 2. oturumu, moderatör görevini üstlenen Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu'nun açılış konuşmasıyla başladı. Seçim dönemi etik haberciliğinin kritik değerinden bahseden İnceoğlu, bu konuyla ilgili uluslararası kılavuz kaynakların içerdiği maddeleri kendi yorumlarıyla zenginleştirerek paylaştı. Açılış konuşmasının ardından derneğimizin Medya ve İletişim Koordinatörü Özgen Kaybaki, medya organlarının haber içeriğinden sorumlu kişilere imzalatacağımız Seçim

Dönemi için Etik Habercilik Teminatı'nın sunumunu gerçekleştirdi. Yasemin İnceoğlu, sözü son konuşmacımıza vermeden önce gazetecilik etiğiyle ilgili uluslararası pratikleri Türkiye pratiğiyle karşılaştırarak konuyla ilgili yorumlarını paylaştı. Ardından Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreteri Sibel Güneş, gazetecinin topluma karşı sorumluluğundan, basın mensuplarının habere ulaşılabilirliklerinin zorluğundan, akreditasyon uygulamasının haber yapma ve haber alma üzerindeki kısıtlayıcı rolünden, ve kuruluşlarının basın özgürlüğü adına çalışmalarından söz etti ve gazetecilerin mesleklerini yerine getirmeye çalışırken karşılaştıkları engelleri, örnekler eşliğinde paylaştı. Güneş'in konuşmasının ardından katılımcıların yoğun ilgisiyle bir tartışma gerçekleştirildi. Yayın yasakları, bağımsız gazetecilik, gazetecilerin karşılaştıkları engeller üzerinden sorular cevaplandırıldı.

Derneğimizin Siyasette Şeffaflık Proje Koordinatörü Damla Cihangir ve Kamu Araştırmaları Departmanı araştırmacısı Umut Gündüz'ün hazırladığı Seçim Dönemi Yasakları ve İhlalleri Kılavuzu'na seffalik.org adresinden ulaşmak mümkün.

Çevre Davaları

Mevzuat, Kurum ve Kavram İlişkileri

Uluslararası Şeffaflık Derneği ve Çevre Hukuku Derneği'nin Avrupa Birliği mali desteği ile yürüttüğü Türkiye Çevre İhlalleri Haritası kapsamında hazırlanan "Çevre Davaları: Mevzuat, Kurum ve Kavram İlişkileri" haritası tamamlandı ve 20 Mayıs Çarşamba günü Taksim Point Hotel'de bir basın toplantısıyla haritanın tanıtımı yapıldı.

600'e yakın kararın taranması ve örnek teşkil edebilecek nitelikteki 20 temel kararın incelenmesiyle oluşan harita, çevre mücadelesinde şeffaflığa yardımcı olacak yeni bir referans niteliğinde. Kanun, kurum, dayanak ve ihlal alanı ilişkileri üzerinden bir genel, 4 alt haritanın da bulunduğu çalışma, hukuki mücadele araçlarını bilinir kılmayı ve sürece yeni bir araçla destek olmayı hedefliyor.

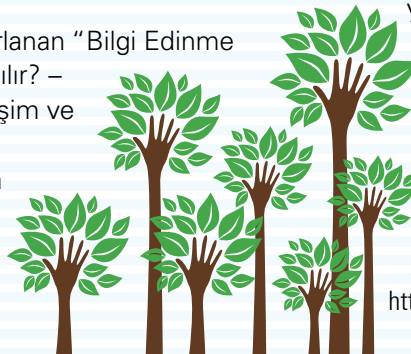
Endüstriyel faaliyetler; madencilik, altyapı ulaşım ve kent; HES (Hidroelektrik Santraller) ve su yönetimi konuları haritanın bugünkü görünümünde öne çıkan ihlal alanları. İlerleyen dönemde haritaya yeni veri girişleri yapıldığında, çevre hakkı ihlallerinin hangi alanlarda yoğunlukla dava konusu olduğu haritadaki büyüklüğe göre değişen noktalardan görülebiliyor.

Harita kapsamında incelenen dava ve alanlara ilişkin bütün tespitlere harita üzerinden erişilebilecektir. Ayrıca, 15 Haziran'da resmi olarak son bulacak projenin kapsamlı raporunun yazımı da devam ediyor. Rapor Haziran ayının ilk yarısından sonra proje web sitesi üzerinden erişilebilir olacak.

Etkinlik kapsamında hazırlanan "Bilgi Edinme Hakkı Nedir? Nasıl Kullanılır? – Mahkeme Kararlarına Erişim ve Okuma için Öneriler" başlıklı kılavuza seffalik.org adresinden ulaşmak mümkün.

Proje Metodolojisi: Projenin temel amacı çevre hukuku ve çevre mücadelesi alanına katkı sağlamak ve alanı güçlendirmek, çevre alanındaki hukuki mücadele araçlarını bilinir kılmak ve bu alandaki diğer çalışmalara çevre hukukunda süreçlerin şeffaf olması ve yeni bir araç sunarak destek olmak. Proje kapsamında 600'e yakın yüksek mahkeme kararı (Danıştay, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi) çevre davalarında uzman iki avukat ve çevre hukuku konusunda uzman iki bilim insanı hukukçu tarafından incelendi. Bu kararlar arasından çevre mücadelesi için örnek oluşturabileceği düşünülen 20 karar seçilerek kanun, kurum, dayanak ve ihlal alanı ilişkileri incelendi.

"Çevre Davaları: Mevzuat, Kurum ve Kavram İlişkileri" haritasında çevre davalarında yol gösterici nitelikte olabilecek davalara yer vermeye çalışıldı. Pek çok benzeri karar içinde incelenen olay ve verilen kararın sonucunun geniş kapsamlı olması ve örnek teşkil etmesi gibi unsurlar kararların seçiminde önemli rol oynadı. Bunun yanında olaya yaklaşım yönüyle farklılık yaratan kararlar da başka bir seçim kriteri oldu.

Proje web sitesine erişmek için:
<http://www.cevredavalariharitasi.org/>

Şeffaflığı Destekliyoruz

We Support Transparency

Hergüner Bilgen Özeke

Avukatlık Ortaklığı

Attorney Partnership

TÜRKİYE'DE YOLSUZLUK

NEDEN
NASIL
NEREDE

**Türkiye'de Yolsuzluk:
Neden, Nasıl ve Nerede?"
başlıklı kamuoyu
araştırmasının
sonuçlarını açıkladık.**

Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak, "Türkiye'de Yolsuzluk: Neden, Nasıl ve Nerede?" başlıklı kamuoyu araştırmasının sonuçlarını açıkladık. Türkiye'nin tüm bölgelerinde, toplam 2000 kişiyle yürütülen kamuoyu araştırmasının sonuçlarına göre; katılımcıların %67'si, son 2 yıl içerisinde yolsuzluğun arttığını, %54'ü ise önümüzdeki 2 yıl içerisinde ise yolsuzluğun artacağını düşünüyor. Mevcut hükümetin yolsuzlukla mücadeledeki çabalarını, katılımcıların %55'i etkisiz buluyor. Yolsuzluğun nedenlerine ilişkin soruda katılımcıların verdiği cevaplar, dokunulmazlıklar ve yolsuzluğun cezasız kalmasının büyük bir sorun olduğuna işaret ediyor.

Uluslararası Şeffaflık Derneği Başkanı E. Oya Özarslan'ın sunumuyla gerçekleşen basın toplantısında paylaşılan araştırma sonuçları, kamuoyunun, son iki yıl içerisinde yolsuzluğun arttığını ve önümüzdeki iki yıl içerisinde de artmaya devam edeceğini düşündüğünü, dokunulmazlıklar ve yolsuzluğun cezasız kalmasının ise en önemli sorun olduğunu ortaya koydu.

Basın konferansına yorumlarıyla katkıda bulunan araştırmacı gazeteci Nedim Şener yolsuzluk kültürünün içimize sindiğini ve bu durumun Türkiye açısından çok korkutucu olduğunu dile getirdi.

Türkiye'nin tüm bölgelerinde, toplam 2000 kişiyle görüşülerek hazırlanan kamuoyu araştırmasının sonuçlarına göre, katılımcıların %28,35'i, son 12 ayda usulsüz ödeme yapmak veya hediye vermek durumunda kaldığını belirtiyor. Bu oran, Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından toplam 107 ülkeden 114 bin katılımcıyla gerçekleştirilen, bugüne kadar yolsuzluk üzerine hazırlanmış en kapsamlı araştırma sayılan Küresel Yolsuzluk Barometresi'nin 2013 yılı Türkiye sonuçlarında %21 olarak yer almıştı ve Avrupa Birliği'ndeki oranlara göre çok yüksek.

Yolsuzluğun nedenlerinde ilk sırada yer alan başlık dokunulmazlık ve cezasızlık iken, katılımcıların %55'i hükümetin yolsuzlukla mücadele çabalarını etkisiz buluyor.

Kamuoyu araştırması sonuçları, dokunulmazlıklar ve cezasızlığın yolsuzlukla mücadeleyi etkisiz hale getirdiğine işaret ediyor.

Sizce mevcut hükümetin yolsuzlukla mücadeledeki çabaları ne kadar etkili?

%55

Etkisiz

%18

Çok Etkili

%27

Biraz Etkili

Cezasızlık ve sermaye ilişkileri yolsuzluğun önde gelen nedenleri

Yolsuzluğun nedenleri sıralamasında ilk sırayı dokunulmazlıklar ve yolsuzluğun cezasız kalması (10 üzerinden %8.14) alıyor. Cezasızlığı, siyaset-sermaye ilişkisi (%7.97), ihale sistemleri (%7.95) ve medya-sermaye ilişkisi (%7.94) takip ediyor.

Özel sektörün rüşvet, hediye vb. vererek kamusal işlemler ve hukuki düzenlemeler üzerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

%61

Evet, çok etkili

%24

Biraz etkili

%15

Hayır, etkisiz

Bu sıralama, ankete katılanların özel sektörün yolsuzlukta önemli bir payının olduğunu düşündüğünü de göstermektedir. Katılımcıların %61'inin, özel sektörün rüşvet ile kamu sektörü üzerindeki etkisine ilişkin soruya "Evet, özel sektör rüşvet, hediye vb. vererek kamusal işlemler ve hukuki düzenlemeler üzerinde çok etkilidir" demiş olması ise, bu sonucu destekler nitelikte.

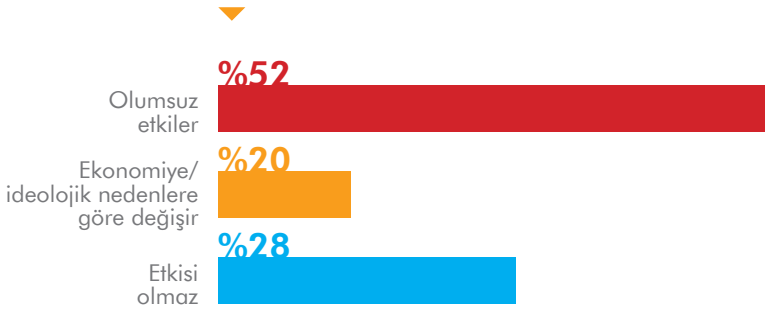
PWC Türkiye Vergi Hizmetleri Lideri ve aynı zamanda Uluslararası Şeffaflık Derneği Yönetim Kurulu Üyesi olan Zeki Gündüz de yolsuzluğun artmasının özel sektör açısından bakıldığında yatırımları da etkilediği, iş yapma maliyetlerini artırdığı ve kötüyü daha pahalıya almak zorunluluğunu ortaya koyduğunu belirtti.

Kamu ihaleleri ise araştırmamızın çeşitli bölümlerinde öne çıkan başlıklardan biri olmuştur. İhale sistemleri yolsuzluğun nedenleri sıralamasında 3. sırada yer alırken, kamu iş ve işlemlerinde yolsuzluk derecesi sıralamasında 10 üzerinden 8,62 puanla 1. sırada yer almaktadır. Ankete katılanların bireysel deneyimlerinden öte sistemik bir alana işaret ettikleri görülmektedir.

Yolsuzluğun en yaygın olduğu düşünülen kurumlar arasında yerel yönetimler/ belediyeler ve siyasi partiler ilk sıralarda yer alırken yolsuzluk iddiaları oy tercihlerini olumsuz etkilemektedir. Belediyeler ayrıca, en fazla usulsüz ödeme ya da hediye verilirdiği kurumlar olarak göze çarpmakta.

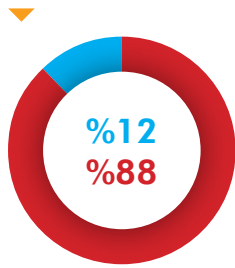
Araştırma sonuçlarında dikkate değer bir bulgu ise, katılımcıların yarısından fazlasının oy verdikleri parti hakkındaki yolsuzluk iddialarının gelecek seçimlerde oy verirken tercihlerini olumsuz etkileyeceğini belirtmiş olmaları.

Oy verdiğiniz parti hakkındaki yolsuzluk iddiaları gelecek seçimlerde oy verirken tercihinizi ne derece etkiler?

Basın konferansı konuşmacılarından İktisatçı/ Gazeteci Mustafa Sönmez de Türkiye'de olduğu gibi yargının, yasamanın tekelleşiyor olmasıyla yolsuzluk sorununun büyüdüğü yorumunda bulundu.

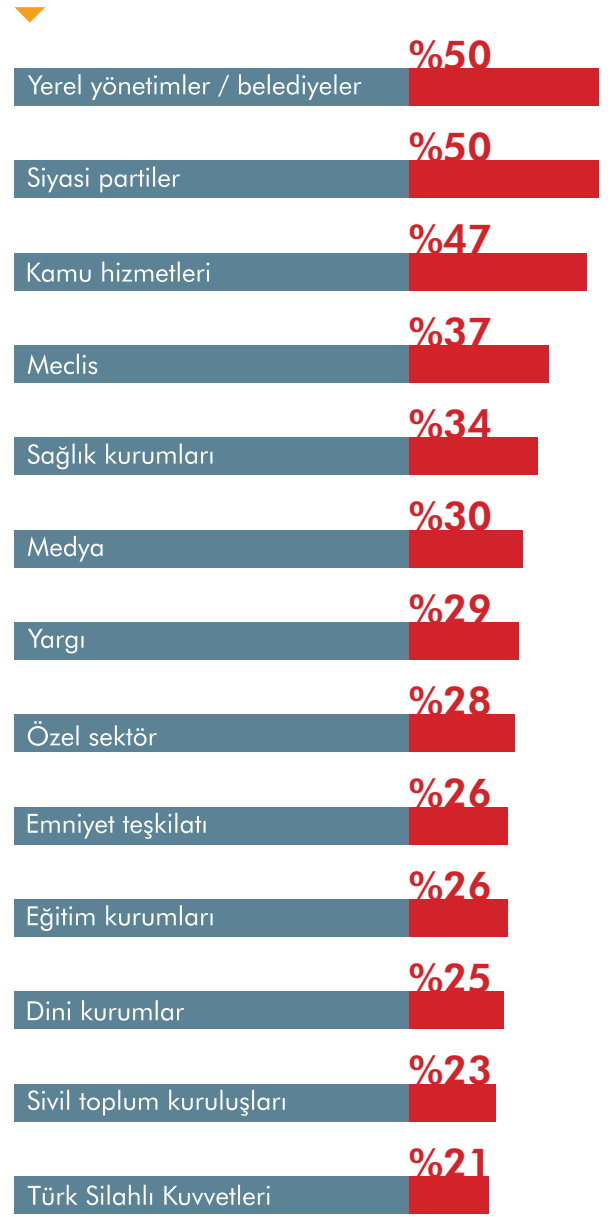
Son 1 yıl içinde usulsüz ödeme yapmanız / hediye vermeniz istendiyse, bu konuda yasal bir şikâyette bulundunuz mu / ihbar ettiniz mi?

■ Evet ■ Hayır

"Son 1 yıl içinde usulsüz ödeme yapmanız/ hediye vermeniz istendiyse, bu konuda yasal bir şikâyette bulundunuz mu/ihbar ettiniz mi?" sorusuna katılımcıların %88'i hayır cevabını vermiştir. Bunun nedeni sorulduğunda

Size okuyacağım kurumlardan hangilerinde yolsuzluğun en yaygın olduğunu düşünüyorsunuz?

ise, katılımcıların %60'ı yasal şikâyette bulunmanın bir faydası olmayacağını belirtiyor.

Araştırma sonuçları, yolsuzluğun Türkiye'de kamudan özel sektöre pek çok alanda adalet ve hizmete erişimi engelleyen bir sorun haline geldiğini göstermektedir. Cezasızlık ile hukuk devleti ilkesinin zedelenmiş olması yolsuzlukla mücadeleyi etkisiz hale getirmektedir.

Kamuoyu araştırmamızın Türkçe ve İngilizce sonuç kitapçığına www.seffalik.org adresinden ulaşmak mümkündür.

Şeffaflığı destekliyoruz

We support transparency

Değer katan deneyim
30 yıldır Türkiye'de

pwc

PwC Türkiye

PwC, tüm dünyada en üst düzey sektör uzmanlığı ile sunduğu denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri ile müşterilerine aradıkları değeri katar.

158 ülke 169.000'i aşkın çalışanı ile PwC yeni bir yaklaşım ve pratik tavsiyeler üretmek üzere müşterileri ile düşünce, deneyim ve çözüm önerilerini paylaşır.

PwC 1981'den bugüne 30 yıldır faaliyet gösterdiği Türkiye'de, İstanbul'da iki, Ankara'da, Bursa'da ve İzmir'de birer ofis olmak üzere toplam 5 ofiste, yaklaşık 1.250 kişilik profesyonel kadrosu ile Türk iş dünyasının aradığı değeri yaratmak için hizmet sunmaktadır.

Devletin Nükleer Aklı

Türkiye sözde büyük devlet olma hayali peşinde 2015 yılının Nisan ayında dünyanın kirli ve pahalı olduğu için terk etmekte olduğu teknolojileri sahiplenerek, ilk nükleer santral projesinin temelini attı.

Akkuyu Nükleer Santrali başta ekoloji örgütleri olmak üzere bir çok sivil inisiyatifin tepkisine rağmen hayata geçirildi. Nükleerin ne kadar tehlikeli olduğu ve Türkiye'ye ekonomik ve çevresel olarak ne kadar pahalıya mal olacağı başlı başına bir yazı konusu ancak, bu yazıda sürecin ne kadar şeffaflıktan uzak ve demokratik yolları hiçe sayarak işletildiğini göstermeye çalışıyor.

Öncelikle ÇED sürecinden başlamak gerekiyor. ÇED raporuna Greenpeace, TEMA, Ekoloji Kolektifi başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu kabul edilmemesi üzerinde itirazlarda bulundu. İnceleme ve Denetleme

Kurulu sürecine dahil olmaya çalışan sivil toplum kuruluşları her aşamada engeller ile karşılaştı.

Örneğin, ÇED raporu Aralık ayında askıya çıktığında sadece 10 günlük bir süre içinde halkın görüşlerine açıldı. Toplam 3670 sayfa olan ÇED raporuna 10 gün içinde okuyup itiraz etmek başlı başına imkansız durumda olmasına rağmen, mevzuata uygun olan bu süre 10 gün olarak işletilmeye devam etti. Yetmedi sadece Greenpeace ve Mersin Nükleer Karşıtı Platform tarafından organize edilen faaliyetler ile bu 10 günlük süre içerisinde 3000'e yakın itiraz dilekçesi Bakanlığa

sunuldu, ancak Bakanlık tarafından herhangi bir biçimde bu dilekçelere herhangi bir cevap verilmedi.

Devamında ise, ÇED raporunda şeffaflık açısından Türkiye'ye özgü bir skandal ile yüzyüze kalındı. ÇED raporunun, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından bir basın duyurusu ile kabul edildiği ilan edildi fakat usullere göre ÇED raporunun da ilan ile beraber açıklanması gerekirken, rapor 3 gün sonra kamuoyu ile paylaşıldı.

Greenpeace Akdeniz 1 Aralık 2014 tarihinde yaptığı basın açıklamasında durumu aslında gözler önüne seriyor:

"Tüm bunlara rağmen onaylanan rapor 21 Ekim 2014 tarihinde halkın görüşüne açılmış-

kadar uzak olduğunun bir diğer göstergesi." İtirazlara ve eleştirilere kulağını tıkayan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, diğer bir yandan ise raporu normalden geç yayınlamakta demokrasi ve şeffaflık açısından bir sakınca görmedi.

Türkiye'yi sözde aydınlık geleceğe taşıyacak olan, ülkenin bu en büyük enerji projesinin yangından mal kaçırılır gibi yürütülmesi hiç de tesadüf değil. Keza, şahsına münhasır, dünya tarihinde bir örneği daha olmayan bir anlaşma ile Rus devlet şirketi olan Rosatom'a verilen santral alanını uçuşa yasak ve askeri güvenlik bölgesi de ilan ederek, Akkuyu'da yapılan herhangi bir faaliyeti gözlemlene şansını da ortadan kaldıran Türkiye Cumhuriyeti, projenin ne ekonomik olarak ne de çevresel olarak

tı. Bu süreçte, ÇED raporunun kabul edilmediğine dair Türkiye çapında 3000'e yakın resmi imzalı dilekçe ilgili resmi kurumlara sunuldu. Ancak, bu görüşlerin ne kadar dikkate alınıp alınmadığına dair de herhangi bir şeffaflık söz konusu değil.

Halkın katılımının sağlanmadığı ÇED sürecinde, ÇED raporunun onaylandığı haberi de medya üzerinden takip edilebiliyor ve Bakanlık tarafından onaylanan raporun son hali henüz yayınlanmamış değil. Bugüne kadar Greenpeace'in yaptığı itirazların cevapları ise henüz Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan alınabilmiş değil. Bu da, sürecin şeffaflıktan ne

herhangi bir faydası olmadığını gayet farkında hareket ediyor.

Şeffaflık ve katılımcılığın ayaklar altına alındığı bir enerji yatırımı süreci yaşıyoruz. Öyle ki, Akkuyu Nükleer Santrali'nin temel atma töreni ve bu törenin tarihinin kamuoyu ile paylaşılması bile evlere şenlikti. Sivil toplum kuruluşları, ÇED raporuna karşı açılmış onlarca dava olmasına rağmen bu temel atma törenini sadece birkaç gün önceden öğrenebildi.

Hatta öyle bir durumdayız ki, Akkuyu NGS şirketinin yaptığı reklamlar ile Akkuyu Projesi'nin varlığından haberdar olundu denilebilir.

Yukarıda da bahsettiğim üzere, ÇED raporuna onlarca dava açılmış durumda, bu davaların nasıl yürütüldüğü de başlı başına bir muamma olarak duruyor. Örneğin ÇED sürecine dair diğer önemli bir şeffaflık eksikliği de, rapora Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından diğer kamu kurum ve kuruluşlarından alınan

görüşlerin bir türlü ulaşılabılır olmaması. Dava sürecinde bile bu bilgiler halen erişime açık durumda değil. Kaç kurum ilgili ÇED sürecine görüş verdi, bu görüşler neler gibi soruları sormayın; çünkü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu soruyu cevaplamak istemiyor.

Güneş ve rüzgar potansiyelimiz varken nükleer niye yapılıyor? Sormayın!

Bölgede inşaat sürecinden itibaren ortaya çıkacak ekolojik sorunlar neler? Sormayın!

Türkiye'nin gerçekten enerji ihtiyacı var mı? Sormayın!

Akkuyu neden şahsına münhasır bir modelle yapılıyor? Sormayın!

Güneşe bile alım garantisi on yılken nükleere neden 15 yıl verildi bu garanti? Sormayın!

Atıklar nasıl taşınacak ve/veya nerede tutulacak? Sormayın!

Boğazlar tehlikede mi? Sormayın!

ÇED raporunda sahte imza var mı? Sormayın!

3000'e yakın itiraz dilekçesine ne oldu? Sormayın!

Bu liste istersek daha da uzatılabilir; ancak bu soruları sormanızı istemeyen bir devlet anlayışı ile karşı karşıya olduğumuz ne yazık ki gayet açık. Ayrıca, bu soruların büyük bir kısmının cevabı hükümetin kendisinde de bulunmuyor.

Kısaca devlet Akkuyu Nükleer konusunda halka der ki; abacı, kebeci, ara yerde sen neci?²

Devletin nükleer aklı, nükleerli bir gelecek kadar karanlık, bir nükleer santral kadar kirli.

¹ <http://www.greenpeace.org/turkey/tr/news/akkuyu-ced-raporu-onaylandi-011214/>

² Tamam, ilgililer bu işe karşı olabilirler, ama sen neci oluyorsun anlamında bir deyim.

KPMG

cutting through complexity

Şeffaflığı Destekliyoruz

We Support
Transparency

kpmg.com.tr

Siyasi Partilerin 2015 Seçim Bildirgelerinde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

Şeffaflık ve hesap verebilirlik sadece seçimlerin özgür, eşit ve adil bir şekilde gerçekleşmesi için değil, aynı zamanda, kamu yönetimi ve siyasi yaşamda da uyulması gereken temel demokratik ilkelerin başında geliyor. Bu bağlamda, seçilerek iş başına gelen siyasilere kamu düzeninde ve siyasi yaşamda şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlayacak temel düzenlemeleri, kontrol ve denetim mekanizmaları ile yaptırımları belirlemek ve uygulanmasını sağlamak gibi çok önemli bir görev düşüyor. Demokrasinin olmazsa olmazı sivil denetim için ise sivil toplum, medya ve her bir vatandaşın bu düzenlemeler ve uygulamalar hakkında bilgilendirilmesi gerekiyor.

Genel seçim dönemlerinde seçmene karşı sorumluluğu olan seçilmişlerin ya da siyasi bir göreve talip olanların, yasama ve yürütme görevlerine geldiklerinde kamu kaynaklarını nasıl kullanacaklarını, kamu yönetiminde ve siyasette şeffaflığı ve hesap verebilirliği nasıl sağlayacaklarını, ne gibi düzenlemeler yapacaklarını kamuoyu ile paylaştıkları araçlardan biri de siyasi partilerin seçim bildirgeleri. Bu doğrultuda, Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak mecliste temsili bulunan dört siyasi partinin (Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi) 2015 Genel Seçim bildirgelerini şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri ışığında detaylı bir şekilde inceledik.

Aşağıdaki tabloda göreceğiniz üzere, siyasi partilerin söylem ve vaatlerini altı ana başlık altında topladık. Bu başlıklar; Siyasette Şeffaflık, Kamuda Şeffaflık, Dokunulmazlık, Mal Beyanlarının Kamuoyuna Açık Olması, Seçim Barajı ve Yolsuzlukla Mücadele. Bu altı başlığın, Türkiye’de katılımcı, hesap verebilir ve şeffaf siyaset ile kamu yönetimi için

üzerinde durulması gereken temel başlıklar olduğuna inanıyor ve demokrasiye inanan her siyasi partinin ilgili bu başlıklara ilişkin somut önerilerinin olmasını bekliyoruz.

Genel hatlarıyla ilgili dört siyasi partinin şeffaflık ve hesap verebilirliğe ilişkin söylem ve vaatlerine bakılacak olursa, siyasi yaşamın daha katılımcı ve siyasetin finansmanının daha şeffaf ve hesap verebilir olması için dört partinin de benzer söylem ve vaatlerinin olduğunu söylemek mümkün. HDP dışındaki üç siyasi parti siyasetin finansmanına ilişkin vaat ettikleri düzenlemeleri detaylandırırken, HDP daha çok siyasi partilerin yapılanmasına ilişkin vaatlerde bulunuyor. Sadece MHP elektronik oy kullanımına geçileceğini belirtiyor. CHP ise en başta seçim kanunları ile Siyasi Partiler Kanunu’nu değiştireceklerini belirtiyor.

Kamuda şeffaflığa ilişkin Ak Parti ve MHP’nin daha detaylı söylem ve vaatlerde bulunduğu görülürken HDP’nin herhangi bir açıklamasının olmaması dikkat çekici. Ak Parti, tek başına iktidarda bulunduğu geçtiğimiz dönemde hayata geçiremediği Şeffaflık Paketi’ni önümüzdeki dönemde hayata geçirmeyi vaat ediyor. MHP, kamu yönetiminde şeffaflığı getireceklerini belirtirken özelleştirmeler, bankacılık sistemi, belediyeler, enerji ihaleleri, kara parayla mücadele gibi daha spesifik alanlarda da şeffaflık vurgusu yapıyor. CHP özetle kamu yönetiminin ve yargının şeffaf, adil ve hesap verebilir olacağına vurgu yapıyor.

Dokunulmazlık konusunda Ak Parti’nin hiçbir açıklaması olmazken MHP ve HDP’nin bu konuda ortaklaşmasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Her iki parti de milletvekili dokunulmazlıklarını kaldırıp sadece kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandıracağını belirtiyor. CHP de kamu personelinin

dokunulmazlıklarının kaldırılacağını vaat ediyor.

Siyasilerin mal beyanlarının kamuoyuna açık olmasına ilişkin CHP ve HDP'nin herhangi bir önerisi bulunmazken Ak Parti ve MHP mal bildirimlerinin şeffaf olacağını, Ak Parti, her iki yılda bir açıklama yapılacağını, MHP ise göreve başlarken ve görev sonunda yapılacağını vaat ediyor.

Bu noktada, şu anda yürüttüğümüz Siyasette Şeffaflık Projesi kapsamında, seçim döneminde tüm adaylara ve siyasi partilere yaptığımız "mal beyanlarınızı ve seçim kampanya bütçelerinizi kamuoyuna açıklayın" çağrımızı ve aldığımız cevapları hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyoruz. Çalışmamız kapsamında Ak Parti ve MHP'nin bu konulara daha mesafeli durmasına, adaylarından çağrımıza olumlu yanıt verenlerin sayısının az olmasına rağmen parti bildirgelerinde bu konuyu detaylandırmaları; aynı şekilde

çalışmalarımıza daha fazla olumlu yanıt veren CHP ve HDP'nin ise bildirgelerinde bu konuda herhangi bir açıklamasının olmaması hayli çarpıcı.

Seçim barajına ilişkin Ak Parti ve MHP'nin herhangi bir açıklaması yokken, CHP, seçim barajının %5'i geçmeyeceğini, HDP ise seçim barajının kaldırılacağını söylüyor.

Yolsuzlukla mücadele alanında HDP dışındaki üç partinin söylem ve vaatleri bulunuyor. MHP, çok detaylı bir yolsuzlukla mücadele programı ile Yolsuzlukla Mücadele Kanunu'nun çıkarılması, 17-25 Aralık haftasının Yolsuzlukla Mücadele Haftası ilan edilmesi gibi vaatlerde bulunuyor. Ak Parti ve CHP yolsuzlukla mücadele edilecek mekanizmaların kurulacağını vaat ediyor. Ak Parti, bu konuda sivil toplum-medya-hükümet-vatandaş işbirliğine önem vereceklerini belirtirken CHP, seçim yolsuzluklarıyla da mücadele edileceğini belirtiyor.

Meclis'teki Dört Siyasi Partinin 2015 Seçim Bildirgelerinin Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik İlkelerine İlişkin Kıyaslamalı Tablosu:

Siyasette Şeffaflık

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
<p>* Şeffaflık paketini süratle hayata geçireceğiz.</p> <p>*Siyasi partilerin seçimden önce kaynaklarını ilan etme zorunluluğunu getireceğiz.</p> <p>*Siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanının şeffaflaştırılmasına yönelik Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Siyasi Partiler Kanununda değişiklikler yapacağız.</p> <p>*Milletvekili ve belediye başkan adaylarına yapılacak nakdi yardımların, kendi adlarına açılmış seçim hesaplarına yatırılmasını ve şeffaflığı sağlayacağız.</p> <p>*Adaylara ve siyasi partilere yapılacak aynı ve nakdi yardımlara bazı sınırlamalar getireceğiz.</p> <p>*Siyasi partilere yapılan bağış miktarının, elektronik ortamda ilan edilmesini ve seçim hesaplarıyla yapılan harcamaların denetiminin yapılmasını ve sonuçlarının elektronik ortamda ilan edilmesini sağlayacağız.</p> <p>* Seçim sonuçlarının ilan edilmesinden sonra, siyasi partilerin seçim bilançolarının elektronik ortamda ilan edilmesini sağlayacağız. Partilerin bu konuda aldığı yardımın nerede kullandığının açık ve berrak olmasını sağlayacağız.</p>	<p>*Seçim kanunları ve Siyasi Partiler Kanunu başta olmak üzere, antidemokratik kanunları değiştireceğiz.</p> <p>*Siyasi partilerde üyelerin hakları güçlendirilecek ve siyasetin finansmanı şeffaflaştırılacaktır.</p> <p>*Seçimlerde kamu kurumlarının tarafsız kalması sağlanacaktır.</p> <p>*Yasama sürecinin işleyişini bozan, şeffaflıktan uzak "torba kanun" uygulamasına son vereceğiz.</p> <p>*Cumhurbaşkanlığı bütçesini anayasal tanımlara uygun olarak mütevazı ve hesap verebilir hale getireceğiz.</p> <p>*Örtülü ödeneğin keyfi biçimde ve siyasi amaçlarla kullanılmasını engelleyecek yasal düzenlemeleri yapacağız.</p> <p>* Siyasetin finansmanını şeffaflaştırarak, adil rekabeti engelleyen harcamalara kısıtlamalar getireceğiz.</p> <p>* Seçimlerin, özgür ve adil biçimde gerçekleşmesi için gerekli evrensel kuralları, özerk kurulları ve saydam işleyiş biçimlerini tesis edeceğiz.</p> <p>* Seçimlerde, kamu kaynaklarının iktidar partisi lehine sonuç doğuracak biçimde kullanılmasını önleyeceğiz.</p> <p>*Seçimlerde sandıkların ve verilerin güvenliğini sağlayacak tarafsız ve bağımsız mekanizmaları kuracağız. Kamu görevlilerinin etki altında bırakılmasını engelleyeceğiz.</p>	<p>*Siyasetin finansmanı şeffaflaştırılacak ve harcamalar denetlenecek.</p> <p>*Siyasi partiler ile parti yönetici ve adaylarının gelir kaynaklarının ve seçim harcamalarının denetim altına alınarak kamuoyunun bilgisine sunulması sağlanacaktır.</p> <p>*Siyasi partilere yapılabilecek bağışların üst sınırı yükseltilecek, ancak belli tutarın üzerindeki bağışların kamuoyuna açıklanması esası getirilecektir.</p> <p>*Anayasa Mahkemesi'nin, siyasi partiler hakkında Sayıştay aracılığıyla yapacağı denetimlere ilişkin raporları ile bütçe ve kesin hesap raporları kamuoyuna açıklanacaktır.</p> <p>*Siyasette demokratik standartlar esas olacak, elektronik oy kullanımına geçilecek.</p>	<p>*Siyasi Partiler Yasası demokratikleştirilecek, tabanın, seçmenlerin, üyelerin kararlara doğrudan katılabildiği düzenlemeler yapılacak.</p> <p>*Partilere üye olma ve üyelikten ayrılma kolaylaştırılacak.</p> <p>*Cinsiyet kotası ile yönetimde temsil kademelerinde eşitlik sağlanıncaya kadar pozitif ayrımcılık yapılacak.</p> <p>*Eş başkanlık sistemi siyasi partilerin, idari yapının, siyasi, sosyal ve kültürel yaşamın bütün kademelerinde yasallaştırılacak.</p> <p>*Siyasi partilere yapılan hazine yardımı seçime girme yeterliliğine sahip bütün partilere oyları oranında eşit olarak dağıtılacak.</p> <p>*Milletvekili maaşlarına 4 yıl boyunca zam yapılmayacak, otomatik artışa yol açan düzenlemeler iptal edilecek.</p> <p>*Siyasete katılımın artırılması sağlanacak, mevzuatta yer alan engelleyici hükümler yeniden düzenlenecektir.</p>

Kamuda Şeffaflık

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
<p>*Yargıda etkinlik, hızlılık, hesap verebilirlik, ekonomiklik ve şeffaflığı sağlayacağız.</p> <p>*Güvenlik hizmetlerini şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirliği artıracak mekanizmalarla daha fazla destekleyeceğiz.</p> <p>*Kamu kurumlarında katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik, hizmetlerin sonucuna odaklılık, bürokratik işlemlerde sadelik, bilgi teknolojilerinden yararlanma gibi ilkelerin uygulama etkinliğini artıracacağız.</p> <p>* Şeffaf kamu yönetimi anlayışına katkı sağlanması için kamu kurum ve kuruluşlarının topladıkları ve ürettikleri verilerin, bilgi güvenliği tedbirlerini almak suretiyle, paylaşımını sağlayacağız.</p> <p>*Kamuyu yönetirken; şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir olmayı taahhüt ediyoruz.</p> <p>*Görevinden ayrılan kamu görevlilerinin ve üst düzey bürokratların 2 yıla kadar eski çalıştığı yerle iş yapmamasını ve görevden ayrıldıktan sonra görevleriyle ilgili şirketlerde vazife alamamasını etkili hale getireceğiz.</p> <p>*İmar planlarında oluşan değer artışlarından doğacak rantın, belediyelere ve bakanlıklara kentsel dönüşümde kullanmaları için aktarılmasını sağlayacağız.</p>	<p>*Kamu yönetimi şeffaf ve hesap verebilir olacak, kamu idaresinde zamanlık kurumlarının özerklikleri korunacaktır.</p> <p>*Yargı kararlarının saydam ve elektronik ortamda erişilebilir olmasını sağlayacağız.</p> <p>*Tüm yargı kararlarının adil yargı ilkesine uygun denetimini yeniden tesis edeceğiz.</p> <p>*Sulh Ceza Hâkimlikleri'nin geçmiş kararlarının, adil yargı ilkesine uygun denetimini sağlayacağız.</p> <p>*Tüm kamu görevlilerinin yetki ve sorumluluklarını açık bir şekilde tanımlayacağız.</p>	<p>*Kamu görevinden ayrılanların yapamayacakları işler yeniden belirlenerek çıkarılışlarına girmeleri önlenecektir.</p> <p>*Kamu görevlilerinin hediye kabul etmeleri etkin hukuki müeyyidelerle engellenecektir.</p> <p>*Görevi ihmal ve görevi kötüye kullanmak suretiyle kamu kaynaklarının istismarına ve kamu zararına yol açan kamu görevlilerinin cezai müeyyideleri artırılacak, yolsuzluklara ilişkin cezalarda zaman aşımı kaldırılacaktır.</p> <p>*Teşvik, ihale ve bilirkişilik gibi yolsuzluğa açık müesseseler denetlenebilir hale getirilecek ve suiistimallere açık olmaktan çıkarılacaktır. İhale sisteminde yarımcı kuruluşların ihale sistemi dışına çıkartılması ve istismar edilmesine dönük istisnalar ortadan kaldırılarak işlemlerin hızlı, doğru, şeffaf, güvenli ve verimli şekilde yürütülmesinin temini kamu ihale sistemi bütünüyle yeniden düzenlenecektir. Bu doğrultuda "Kamu İhale Kurumu" da yeniden yapılandırılacaktır.</p> <p>*Kaynakların etkin dağılımı ve kullanımını sağlamak amacıyla; bütçe hazırlama sürecinde yetki ve sorumluluklar net bir şekilde tespit edilerek Parlamento'nun etkinliği artırılacak, mali raporlama ve hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesiyle birlikte mali şeffaflık sağlanacaktır. Bu kapsamda, kamu mali yönetim ve kontrol sistemi gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.</p> <p>*Belediye meclislerinin uhdesinde olan bütçe, kesin hesap, şirket kurma, borçlanma, imtiyaz devri, davaların sulhen halli gibi bazı kararlar ile mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinde istismarı ve usulsüzlükleri önleyici etkin düzenlemeler yapılacaktır.</p> <p>*Bilgi edinme hakkı ve şeffaflık kapsamında kişi ve kurumların ödedikleri vergilerin nereye ve nasıl harcandığı hususunda bilgi edinme ve gerektiğinde hesap sorma imkânının sağlanması sağlanacak, vergide öz denetim sistemi güçlendirilerek kayıp ve kaçak önlenecektir.</p> <p>*Kayıtdışı ekonomik faaliyetler ile kara para elde edilmesine yönelik faaliyetler arasındaki ayırım netleştirilecek ve kara parayla mücadelede ayrı bir strateji belirlenecektir. Kayıtdışı ekonominin önlenmesi, yasa dışı gelirlerin izlenmesi ve kara para faaliyetleriyle mücadele edilmesi için gerekli olan kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon sağlanacak ve bu amaçla MASAK etkinleştirilecektir.</p> <p>*Tasarruf sahipleri ve kredi kullananlar için şeffaf ve güvenli bir bankacılık sistemi oluşturulacaktır.</p> <p>*Özelleştirmelerde şeffaflık ilkesi tam anlamıyla uygulanacak, kamu vicdanını rahatsız edecek hiçbir uygulamaya izin verilmeyecektir.</p> <p>*Enerji ihalelerinde, lisans ve ruhsat tahsislerinde, uluslararası anlaşmalarda şeffaflık, objektiflik ve kamu yararı ilkelerinin yeniden hâkim olması sağlanacaktır.</p> <p>*Kentsel dönüşüm öncesinde, ilgili yerleşim yerinde yaşayanların da sürece dahil edilmesi sağlanacak ve karar alma aşamalarında etkili olmaları temin edilecektir. Dönüşüm çalışmalarının her aşaması, yerleşim yeri sakinlerinin bilgisi dahilinde şeffaflıkla yürütülecektir.</p>	<p>*Siyasi Partiler Yasası demokratikleştirilecek, tabanın, seçmenlerin, üyelerin kararlara doğrudan katılabilirliği düzenlemeler yapılacak.</p> <p>*Partilere üye olma ve üyelikten ayrılma kolaylaştırılacak.</p> <p>*Cinsiyet kotası ile yönetimde temsil kademelerinde eşitlik sağlanıncaya kadar pozitif ayrımcılık yapılacak.</p> <p>*Eş başkanlık sistemi siyasi partilerin, idari yapının, siyasi, sosyal ve kültürel yaşamın bütün kademelerinde yasallaştırılacak.</p> <p>*Siyasi partilere yapılan hazine yardımı seçime girme yeterliliğine sahip bütün partilere oyları oranında eşit olarak dağıtılacak.</p> <p>*Milletvekili maaşlarına 4 yıl boyunca zam yapılmayacak, otomatik artışa yol açan düzenlemeler iptal edilecek.</p> <p>*Siyasete katılımın artırılması sağlanacak, mevzuatta yer alan engelleyici hükümler yeniden düzenlenecektir.</p>

Mal Beyanlarının Kamuoyuna Açık Olması

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
<p>*Mal bildirimlerinin şeffaf olmasını sağlayacağız. Mal bildirimlerinin elektronik ortamda verilmesini ve kıyaslanmasını sağlayacak bilişim alt yapıları kuracağız. Bunlar, elektronik ortamda bildirilecek ve isteyen herkes, kimin hangi gelirle neyi elde ettiğini görebilecek.</p> <p>*Mal bildiriminin yenilenme süresini de 5 yıldan 2 yıla indireceğiz, ara bildirimleri kaldıracağız.</p> <p>*Yüksek Mahkeme Başkan ve üyeleri ile daire başkanlarının, TBMM Başkanlığı'na mal bildiriminde bulunmasını sağlayacağız.</p>	<p>*Açıklama yok.</p>	<p>*Mal bildiriminde bulunma zorunluluğu olanların görev öncesi ve görev sonrası mal bildirimlerinin kamuoyuna açıklanmasını sağlayacak düzenleme yapılacaktır.</p> <p>*Siyasi Ahlak Yasası çıkarılacak ve bu kapsamda milletvekilleri, belediye başkanları, siyasi partilerin merkez yönetimlerinde, il ve ilçe teşkilatında görevli başkan ve yönetim kurulu üyelerinin görev öncesi ve görev sonrası mal bildirimlerinin kamuoyuna açıklanması sağlanacaktır.</p>	<p>*Açıklama yok.</p>

Dokunulmazlık

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
*Açıklama yok.	*Kamu personelinin dokunulmazlıklarını kaldıracağız. *MİT Yasası'nın kamu görevlilerine mutlak dokunulmazlık kazandırmasına son vereceğiz.	*Dokunulmazlıklar kaldırılacak ve Yüce Divan yeniden düzenlenecek. *Milletvekili dokunulmazlıkları kaldırılarak kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırılacaktır. *Milletvekillerinin yapamayacakları işlerin; parlamento faaliyetlerinde etkinlik sağlanması çerçevesinde değerlendirilmesi benimsenecektir. *Yüce Divan yetkisinin ve görevinin, yargılanmanın adil, bağımsız ve ihtisas sahibi mahkeme tarafından yapılması anlayışı içinde tanzimi esas olacaktır.	*Milletvekili dokunulmazlıkları kaldırılarak sadece ifade özgürlüğü çerçevesinde kürsü dokunulmazlığı korunacak.

Seçim Barajı

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
*Açıklama yok.	*Öncelikle seçim barajının düşürülmesi sağlanacaktır. *Genel seçimlerde barajın % 5'i geçmemesi sağlanacaktır.	*Açıklama yok.	*Seçim barajı kaldırılacak, Meclis'te bütün partilerin aldıkları oy oranında temsil edilebilmesinin yolu açılacak.

Kamuda Şeffaflık

Ak Parti	CHP	MHP	HDP
*Her türlü yolsuzlukla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Şeffaflığın yerleştirilmesi ve yolsuzlukla mücadelenin bir zihniyet ve kültürel dönüşüm gerektirdiği bilinciyle, bireyden başlayarak tüm alanlarda daha ileri bir noktayı hedefliyoruz. *Yolsuzlukla mücadelenin bütüncül bir yaklaşım gerektirdiği ilkesinden hareketle, hükümet-vatandaş- sivil toplum ve medya diyalogunun sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayacağız.	*Yolsuzlukla mücadele, kamu yönetiminin öncelikli hedefleri arasında yer alacaktır. * Seçim yolsuzluklarının etkin şekilde cezalandırılmasını sağlayacağız.	*Bağımsız ve etkin bir denetim yapısı oluşturulacak. Yolsuzlukların önlenmesinde etkinliği sağlamak amacıyla denetim sistemi, yapısal ve işlevsel olarak yeniden düzenlenecektir. * Siyaset, iş çevresi, bürokrasi, sivil toplum ve medya tarafından işbirliğinde yapılan ve karşılıklı koruma ve kollama anlayışıyla örtbas edilen her türlü yolsuzluk ortaya çıkartılarak, makam ve mevki ne olursa olsun yolsuzluk yapanların bağımsız Türk adaleti önünde hesap vermesi sağlanacaktır. **17-25 Aralık rüşvet, yolsuzluk ve kara para" soruşturması başta olmak üzere tüm yolsuzlukların üzerine titizlikle gidilecek. *Yolsuzluk yoluyla elde edildiği hukuki olarak tespit edilen her türlü varlığa el konulması ve suçluların bu varlıktan mahrum bırakılması amacıyla, yolsuzluktan suçlu görülen kişilerin servetlerinin nerede ve kimin adına kayıtlı olursa olsun, zaman aşımından etkisiz hale getirilmesine imkân sağlayacak hukuki düzenlemeler yapılacaktır. * Yolsuzlukla mücadeleden sorumlu olan kurumların görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli idari, mali, teknik ve hukuki alt yapı oluşturulacak ve insan gücü kapasiteleri geliştirilecektir. Bu doğrultuda; yolsuzlukları önlemek, yolsuzluklarla mücadelede etkin ve kalıcı politikalar üretmek ve ilgili kuruluşlar arasında eşgüdüm sağlamak üzere, özerk bir "Yolsuzlukla Mücadele Kurulu" oluşturulacaktır. *Yolsuzlukla mücadele için eğitim yoluyla bilinçlendirme yağırlık ve-rilecek. Yolsuzluklarla mücadele ile toplumdaki ahlaki değerlerin güçlendirilmesi için devlet, özsektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği yapılması sağlanacaktır. *Yolsuzluğun toplumumuzdaki olumsuz etkilerinin önlenmesi temiz kuşakları yetiştirilebilmesi için her yıl 17-25 Aralık tarihleri arasındaki dönem "Yolsuzlukla Mücadele Haftası" ilan edilecektir. *Yolsuzluğa zemin hazırlayan mevzuat değiştirilecek. Ak Parti döneminde yolsuzluk ve usulsüzlüğü teşvik eden yasal ve idari düzenlemeler kaldırılacak ve oluşan tahribatı onarıcı yeni düzenlemeler hayata geçirilecektir.	*Açıklama yok.

VE SİYASETTE KADIN ŞEFFAFLIK

Röportaj: Hilal Işık

Hilal Işık: 2015 Genel Seçimleri öncesi farklı sivil toplum kuruluşlarının seçime yönelik çalışmalar gerçekleştirdiklerine şahit oluyoruz. Sizce seçim süreçlerinde STK'ların rolü ne derece önemli?

Dr. Pelin Taşkıran: Özellikle son yerel seçim ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Oy ve Ötesi gibi seçimlere direkt müdahale eden, Sandık Başındayız gibi, pek çok sivil toplum kuruluşu ortaya çıktı. Gezi sürecinden sonra da aslında STK'ların görünürlüğü, Taksim Dayanışması, Türkiye küçük Millet Meclisi... TkMM'de liberallerden tutun da en sol kesime kadar herkesin temsiliyeti söz konusu. STK'lar evet daha fazla gündeme geldi, bence Gezi sürecinin buna çok büyük bir etkisi oldu. Geziden sonra herkesin sosyal medyayı da kullanarak bir şeffaflık talebi var, her konuyla ilgili. Kardeşim benim oturduğum ilde bir şey mi değiştirmek istiyorsun, benim haberim olacak diyor insanlar.

H.I.: Karar alma süreçlerine katılım talebi var bir nevi

P.T.: Aynen öyle. Kendi plan programını, kentsel dönüşümünü, parkını, bahçeni bana sormadan

Kadınların ve erkeklerin her alanda eşit olarak temsil edilmelerini 1997'den bu yana savunan Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) 2015 Genel Seçimleri öncesinde yürüttüğü kampanyayla oldukça dikkat çekti. Açık Koalisyon destekçilerinden olan KA.DER'in, Genel Sekreteri Dr.P elin Taşkıran ile keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

kader

yapamazsın diyor insanlar. Ben bu kentin bi bireyiyim diyor. Küçük küçük örgütlenmeler oldu, Ab-basağa Parkı'nda Yoğurtçu Parkı'nda forumlar... İnsanlar bir araya geldikçe üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri düşündüklerini ve bunun, şimdi örgüt kelimesi bizim 80 sonrası Türkiye'de birazcık ürkütücü olduğundan bazıları bir araya gelme bir şey çıkar, meslek "örgütü" diyor ve bulaşmak istemiyor. Bugünlerde herkes apolitik olmaktan konuşuyor. Biz STK'yız ama siyasete bulaşmayız. Gezi süreci her şeyin siyasetten geçtiğini, mutlaka herkesin söz sahibi olmak için bu süreçte siyaseten bir duruşunun olması gerektiğini öğretti ve Gezi sürecinden sonra bence STK'ların başardığı en önemli şey barışçıl talepleri, farklı farklı fikirleri aynı masada konuşabilir hale getirmesiydi. Bir panele gidiyorsunuz, farklı siyasi partilerden insanların konuşma biçimlerini görüyorsunuz. İdeolojik olarak farklı STK'ların konuşma dili birbirlerinden bambaşka ve bunda yeni kuşağın da çok büyük payı var. Bence STK'lar çok büyük ivme kazandı bu süreçte. 80 sonrası o kadar bastırılmışlığın ardından okul kulüpleri bile kapalıydı. Şimdi çok daha farklı ve hızlı bir yapılanma var. Her kesimde, ulusalcı, solcu, sosyal demokratlarda, örgüt-

lenmeler var ve bu durum ümit verici. Dayanışma siyasete de şekil veriyor. Dikkate almıyorlarmış gibi görünseler de sosyal medya özellikle çok etkili. Partilerde bile adaylaşan insanların artık herkes bir anda background'unu tanıyor. Bak bunu demişti, görüntüleri çıkıyor. 2011'de bunu söyledi, bak 2013'te bunu söylüyor. Herkes her şeyden haberdar oluyor, bu çok kıymetli.

H.I.: Peki biraz KA.DER'den bahsedebilir miyiz?

P.T.: KA.DER 1997 kuruluşlu eski bir dernek. Siyasette kadın temsili açısından çalışmalar yapıyor. Yerel seçim sürecinde yaptığı bazı sivri kampanyalarla da gündeme mutlaka geliyor. Bunun kadın sayısına ne kadar etki ettiği olur tartışılır, toplumsal zihniyet değişikliği olmadan ne kadar etkili olur o da tartışılır noktada. İstedığımız etkin yüzde 50 temsil hakkına ulaştık mı, elbette hayır. Şu andaki durumda zaten açıkça belli oluyor.

H.I.: KA.DER olarak seçimler öncesinde çalışmalar yürüttüğünüzden bahsettiniz. 2015 Genel Seçimleri'ne dönelim biraz. KA.DER neler yapıyor bu seçim öncesi?

P.T.: Yaptığı Avrupa fonlu çalışmalarda kadın yurttaşların bilinçlendirilmesi hedefi var. Yani kadınların en temel haklarının, seçme seçilmekten tutun anayasal haklarına, korunma haklarına kadar. Normalde anayasada, hayatta kendisinin nerede olduğuna dair bilgilendirmelerle yürüdüğü. Seçim süreçlerinde ise kampanyalarla da, farklı yerlerde düzenlenen siyaset okullarıyla, kadınlara birincisi toplumsal cinsiyet eşitliğinin ne olduğu, ikincisi iletişim, üçüncüsü kampanya yürütme sürecinde neler yapması gerektiği nasıl bir dil kullanması gerektiği, bu hem halkla hem parti içi dengelerle hem de meclise gittiğinde nasıl bir dil kullanması gerektiği, nasıl savunabileceği konusunda bilgilendirmeler yapılıyor.

H.I.: Bu eğitimlerde kimler rol alıyor peki?

P.T.: Mesela bizim okullarla ilgili eğitici havuzumuz var. Havuzda iletişimcilerden tutun toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine çalışan sizin de tanıdığınız akademisyenlere kadar birçok kişi var. Gönüllü ders vermeye geliyorlar. Onların hem bilgi paylaşımı hem deneyim paylaşımı kıymetli. Nitekim siyaset okullarının son günü mutlaka deneyim paylaşımlarına ayrılıyor. O güne kadar seçilmiş kadın milletvekilleri, kadın belediye başkanları, siyasi partilerin içindeki kadın yöneticiler... Mesela bu sene Kars'ta Bursa'da İzmir'de Ankara'da Antalya'da Mersin'de siyaset okulları düzenlendi. Hepsinde yerelden, oranın milletvekillerinden, belediye başkanları ve partilerin il düzeyindeki yöneticilerinden deneyim paylaşımları

istendi. Kadınlar o zaman hem yürekleniyorlar bir şeylerin gerçekleşeceğine dair, hem de yaşayacakları sorunları ve zorlukları tökezlemeden önce ilk ağızdan öğrenmiş oluyorlar.

H.I.: Siyaset okulunda deneyim paylaşımlarıyla aslında bir anlamda yabancı olduğumuz bir süreci şeffaflaştırmış oluyorsunuz, değil mi?

P.T.: Kendinizi yalnız hissetmiyorsunuz. Asla yalnız yürümeyeceksin. Siyasette de böyle. Asla yalnız yürümeyecekler. İletişimle ilgili, kaynakla ilgili, yaşadıkları partinin tavır davranışları ile ilgili hep arkasındayız. Belediye başkanı seçildiğinde belediye başkanının önüne koyuyoruz, diyoruz ki toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir bütçe yapacak mısınız yerelde, bu sözleşmeyi imzalayacak mısınız? Dönüyorlar dolaşıyorlar ama takipçisi olursanız en azından imzalatabiliyorsunuz. Bu bir adım. Keşke hepsi bu bilince sahip olsalar. Ama siyasetteki erkeklerin çoğunun siyasete gelirken görüyorsunuz ki eşler evde. Eşler bulaşmaz. Kaç tanesi eşleriyle beraber toplantıya katılıyor? Hiç. Seçim çalışmalarında broşür dağıtılacaksa kadınlarla gençler akla geliyor. Bir sürü siyasi partide farklı dengeler var. HDP Kadın Meclisi daha fazla söz sahibi, umut verici bunlar. Biz bir şablonu alıp da bir diğer partilere önerme haddine sahip değiliz. Çok farklı şeyler var, fermuar sistemi var, cinsiyet kotası var. Bunların hepsi hayata geçilirse çok şey, hepsi birbirinin aynısı olmak zorunda değil. İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW'dan sonra bir sürü atılım oldu; ama siz hükümet olarak bunu çekincesiz olarak imzaladıktan sonra çıkıp kadın erkek eşit değildir dediğinizde samimiyetinizi yitirirsiniz.

H. I.: Türkiye'de siyaset alanında kadınların işi gerçekten zor. KA.DER 97'den beri çalışmalarını sürdürüyor. Nüfusun yaklaşık %50'sinin kadın olduğu bir ülkede etkin %50 temsil oranı yok kadınların. Peki bu kadar zorlu süreçte, ne gibi deneyimler aktarıyor?

P.T.: 90 yıllık Türkiye Cumhuriyeti'nde 2 tane kadın vali var, düşünün. Biz ağırlıklı olarak STK'lardan geliyoruz ama siyasetteki kadın adayları desteklemek istiyorsak mutlaka bizlerin de yönetim düzeyinde de üye düzeyinde de siyasi deneyimimizin olması gerekiyor bence. Siyasetin içine bulaşmak gerekiyor; çünkü ilçenin kapısına girdiğiniz andan erkeklerle kadınlarla çocuklarla kurduğunuz diyaloglardan seçim sürecindeki çalışmalara döngüyü anlamanız bambaşka bir şey. Siyasetin dinamikleri maalesef şeffaflık oturmadığı sürece bambaşka ilerliyor. O çarkı değiştirmek için de önce orada ne olduğunu öğrenmeniz gerekiyor. Türkiye'de erkek bir bakkal ya da kab-

zımal seçilebilir bir yere, çünkü feodal bir yapının bir parçasıdır o, insanlar onu desteklerler. Ama bir kadın aday olduğunda üniversite mezunu mu, 2 dil biliyor mu, akademik kariyeri var mı, şu niteliği de var mı, parası da var mı diye soruyorlar. Erkek için geçerli olmayan kriterler niye kadınlar için var? Ev hanımı da girsin belediye meclisine. Eğer nitelik isteniyorsa imar komisyonuna bu, herkes için geçerli. İmar komisyonunda imardan anlayan mühendis, hukuk komisyonlarında birisi avukat, sağlık komisyonlarında sağlık politikalarından anlayan bir doktor olsun. Eğer buysa kriterler herkes için geçerli. Ama kadınlar için aranan niteliklerin çoğu erkekler için yok.

H.I.: Bu durum ne yazık ki toplumsal bakış açısıyla da ilişkili değil mi?

P.T.: Toplumsal olarak kadına bakış açısı bambaşka. Ben hekim olarak çalışırken adım hep Doktor Bey'di, Doktor Hanım olamam, Hemşire Hanım olabilirim. Bu hala devam ediyor. İstihdam alanında, toplum içinde devam ediyor. Partide söz aldığınızda ne kadar feminen bir dil kullanmak istesiniz de kendi özünüzde bu "mıymıy" olarak da anlaşılabilir ve kadınlar maalesef bu süreçte erkeksileşiyorlar. Kullandıkları kelimeler, vücut dilleri ister istemez hepimize şey oluyor, oraya doğru gidiyorsunuz.

H.I.: Kimlerle işbirliği içindesiniz peki, kimlerle ortak çalışmalar yürütüyorsunuz?

P.T.: Ankara'da kadın milletvekilleriyle bir araya geldik. Biz KA.DER olarak tüm partilere eşit mesafeyi korumaya çalışıyoruz. Bize tavır koyup gelmeyenler de var. Son dönemde AK Parti KA.DER'in çok fazla etkinliğine katılmıyor. Kadın erkek eşit değildir diyen bir STK ile de bizim yana gelmemiz mümkün olmuyor. Her STK'nın her derneğin her meslek kuruluşunun ilkeleri var. Bize çok soru geliyor. KA.DER nasıl bir STK, feminist mi, hangi kadınları destekler, ne yapar? İlkeler ve prensipler, vizyon misyon belli. Bunu aşan durumlarda biz başka bir yere doğru kayıyoruz. O zaman mücadelemize ket vuran bir durum ortaya çıkıyor.

H.I.: Peki kadın milletvekilleriyle bir araya geldiğinizde ne gibi şeyler yaşıyorsunuz?

P.T.: Farklı siyasi profillerde farklı bölgesel temsiliyette kadın millet vekilleriyle bir araya geldiğimizde ortak mesele kadında buluyoruz; ama ne olursa olsun birisi mesela rujunu sürebiliyor, birisi erkeksi bir tavırla davranabiliyor. Tarif ederken "erkek gibi kadın", hala bu dil kullanılıyor. Masadakiler tepki gösteriyor: Nasıl "erkek gibi kadın"? Yiğitlik, mertlik hep erkeğe atfedilmiş durumda, zayıf olan birisine kadın dediğinizde başka türlü anlaşılıyor. O toplumsal bilinci zaten yerinden oynatmak çok zor. Tabii mahallede gördüğünüz şablonla siyasette de karşılaşıyorsunuz. Asıl mücadele edilmesi gereken şey, erkeklerin lütfedip de verdiği sıralar değil kadınların eşit bir şekilde, pozitif ayrımcılıkla -maalesef eşitlik sağlanana kadar pozitif ayrımcılık yapılması gerekiyor- milletvekilliğine başvururken ödediğiniz paradan tutun da kampanyanızın şeffaflaşması. Ekonomik düzeye baktığınızda fakir ve yoksulların yüzde 70'i kadın. Böyle bir durumda, ne kadar olursa olsun, yöneticilikte bile erkeğe 10 birim veriliyorsa kadına 6 ya da 7 birim ücret veriliyor.

H. I.: Dil konusuna girebiliriz belki de. Kampanyalarda kullanılan dil vb. Az önce kadınların ne şekilde bir dil kullanacağından bahsettiniz. Bu dil meselesi üzerine biraz gidebilir miyiz?

P.T.: Bazen siyasette de o döngünün içinde siz karşılığında konuşurken, kendinizi maskülen bir dilde konuşurken bulabiliyorsunuz. Hadi abicim filan gibi. Bu kadını onlardan biri haline getiriyor. Racon denilen şey. Bu sefer mezhepçilik, etnik köken, doğduğun bölge falan filan üzerinden. Seçim kampanyalarında kullanılan fotoğrafları genel anlamda trajikomik buluyorum. O el uzatma, iletişime kapalıym diyen, elleri bağlama... Ya da eller havada, yukarıda filan, bunlar tamamen bence güven telkin etmeyen görüntüler. İnsanın kendisinin olduğu gibi görülmesi gerekir. Kadınlardan bunu başaranlar var. Mesela belli bir kesimin kadınlarına ulaşmak için al yazmayı kullanan bir kadın var. Diyor ki, ben al yazmaya bunları atfediyorum, bunları temsil etmek için geliyorum. Bu açık ve net bir söylem. Kadınların kampanyalarında kullandıkları görüntü, dil, üslup, güven telkin etmeyen ve zaten her şeyin üzerinden geçen bir söylemi görebiliyoruz. Bazıları mezhebi kullanıyor, bazıları geçmişteki lideri kullanıyor, bazıları Türk söylemini kullanıyor vs. Ayrımcı dil kullanımı çok tehlikeli. Türkiye'de ne kadar sıkıntı varsa hep bu ayrımcı dilden kaynaklanıyor. Temsiliyet kısmı evet ama ayrımcı dil hayır.

H.I.: Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 3 erkek aday vardı. Kadın aday yoktu. Siz de iki adayla söyleşi gerçekleştirdiniz. Bu süreçte neler oldu?

P.T.: Biz 3 adayı da davet ettik ancak 2 aday ilgilendi. Önce Ekmelleddin İhsanoğlu sonra Selahattin Demirtaş. İkiisiyle görüşme de aşağı yukarı aynıydı. Din ve mezhep ekseninde çok söylem oldu. Bizim kadın olarak toplumun gerçekliklerinden uzakta bir dil kullanıp da başka şeyler isteme hakkımız mevcut konjonktürde mümkün görünmüyor. Özellikle son 2 yıl içinde çok fazla kadın bedeni üzerinden siyaset yapıldı, kürtaj, çocuk doğumu, gebe kadının dışarı çıkıp çıkamayacağı, kızlı erkekli gibi söylemler...

Bunlar çok sıkıntılı. Biz siyasette ve istihdamda kadın konuşacağımıza daha temel şeyleri gündeme getirmek zorunda kaldık. Dedik ki siz kürtaj hakkında ne düşünüyorsunuz, kadın bedeninin bu kadar metalaştırılması ve siyasete malzeme yapılması hakkında. Her iki aday da olumlu, umut verici, eşleriyle beraber katılmışlardı zaten. Ama dediğim gibi aslında siyasette kadının yerini çok da fazla konuşamadık. Mecburen yaşam hakkı, kürtaj gibi şeylerin daha çok konuşulduğu bir toplantı oldu. Toplumun projekte olduğu mevcut aura nedeniyle.

H.I.: Genel seçimler öncesindeki hava nedir peki sizce?

P.T.: Genel seçim sürecine yaklaştığımızda aslında kadın hareketiyle ilgili şöyle bir algı yaratıldı: Çok kadın aday var, çok fazla kadın taşınacak gibi. HDP'de kadın aday oranı% 48.7, keşke daha seçilebilir sıklara konsaydı kadınlar tabii daha gerçekçi olacaktı. CHP'de % 18.7, %19'du 2011 seçimlerinde. İstanbul genelinde ilk 12-14 sıra adaylarında sadece 2 kadın aday var. Yüzde 33'ün yanından bile geçemez. Tabii parti tüzüğünde ön seçim yapıldığında yüzde 33 cinsiyet kotası uygulanabilir değil; ama bu zihniyet meselesi zaten talep belli: Yüzde 50 eşit temsil.

Eskiden aday olan kadın yok ki diyorlardı, hayır, aday adayı kadınlar vardı. Ön seçim çok güzel, demokratik katılımı tetikleyen ve umut verici bir rüzgar estirdi CHP'de. Örgütü hareketlendirdi, dışarıya da biz kendi siyasi partimiz içinde şeffafız ve kendi adaylarımızı da iki dudak demokrasisiyle değil kendi sandıklarımızla belirliyoruz dedi. Ancak keşke daha fazla kadın çıksaydı. Bu da örgütün henüz toplumsal cinsiyet eşitliğini içselleştiremediğini gösteriyor. Ak Parti'de yüzde 18'lerde. MHP'de istikrarlı, yüzde 11'lerde. Vatan Partisi'nde 148 kadın milletvekili aday çıktı. Nitelikli donanımlı akademisyen kadınlar var.

Biz KA.DER olarak bu seferki kampanyayı parti liderleri, erkeklerin demokrasisi üzerinden yapmayalım örgütler üzerinden yapalım dedik ama olmadı. Kampanya hazırlık sürecinden sonra ön seçim kararı verdi CHP. Parti lideri ön seçimlere girdi. Bunlar bir adım da olsa şeffaflaşmayı, parti içi demokrasisinin şeffaf yürütülmesini sağladı. Çıkan sonuçlara saygı duymak zorundayız ama bizim kadın kısmıyla ilgili eğitim düzeyinde destek vermemiz gerekiyor. Diğer tarafta eş başkanlık modeli var, evet güzel ama biz o koltuklara tek başımıza oturmak istiyoruz. İmza yetkisi bir kişide çünkü. Biz kadınlar olarak o makamların yüzde 50'sinde yer almayı istiyoruz.

H.I.: KA.DER, Açık Koalisyon'a en çok destek veren STK'lardan biriydi. Lansmanda başkanınız "Kadınların olması aslında siyasetin finansmanını şeffaflaştıracak noktalardan biri." dedi. Siz burada şeffaflıkla ilgili nasıl bir bağlantı kuruyorsunuz?

P.T.: Süreç şeffaflaştığı zaman bütçelendirmesinden tutun da parti içinde demokratik katılım esaslarının şeffaflaşması ve parti içi demokrasi dinamikleri için fırsat eşitliğinin yaratılması gerekiyor, iş bununla başlıyor. Bir aday 5 yıldızlı otellerde kahvaltılar, paneller düzenliyorsa partinin buna göz yumması gerekiyor. Diğer cebinde akbil o otobüs benim bu otobüs benim gitmek zorunda kalıyor. O zaman gerçekten emekçi olan kesimdeki ya da partiye veya ülkeye çok şey katabilecek insanlar yerine eşi zengin olanlar, babası zengin olanlar falan seçiliyor. Elbette bu rahatsızlık verici bir durum değil, insanların maddi durumu olabilir ama eşitlik önemli.

Açık Koalisyon'un yürüttüğü bu kampanya bütçelerinin şeffaflaştırılması ve insanların siyasete girerken mal varlıklarını açıklamaları zaten onları eşit çizgiye getiriyor. Bundan sonra koşacakları mesafe kendilerinin donanımlarına kalmış, yürütecekleri kampanya, iletişim kabiliyetlerine kalmış bir şey. Şeffaflaşma çok önemli. Şeffaflık olmazsa gerçekten dürüst olan insanların önünü kesmiş oluyorsunuz.

Seçim İhlâlleri Yüksek Seçim Kurulu'nun görev alanı dışında(?)

Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak seçim kampanyası ihlallerine dair ilk bilgi edinme başvurumuzu Yüksek Seçim Kurulu'na 22 Nisan 2015 tarihinde yaptık. Ancak bunun üzerine Yüksek Seçim Kurulu'ndan (YSK), bilgi edinme başvurumuza bu konunun YSK'nın görevi kapsamında olmadığına dair şaşırtıcı bir cevap geldi.

Türkiye'de seçimler öncesinde gerek siyasi partiler gerekse seçime girecek kişilerce yürütülen kampanyalarda yasaklar ihlal edilirken, bu ihlaller ile ilgili gerekli yaptırımlar tam anlamıyla uygulanmıyor. Ülkemizde seçimlerin düzgün bir şekilde yürütülmesini ve seçim ihlallerini incelemekle görevli kurum ise YSK.

Bu gerçekten yola çıkarak; 14 Nisan 2015 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi Sakarya ili adaylarının Pamukova ilçesini gezerken kendilerine polis araçlarının eskortluk yaptığına ilişkin basına yansıyan seçim çalışmaları haberi dolayısıyla, 22 Nisan 2015 tarihinde derneğimiz tarafından YSK'ya ilk bilgi edinme başvurusu yapıldı. Ancak YSK tarafından bize iletilen yanıt oldukça şaşırtıcıydı. Bu başvurunun dışında; yurtdışında güvenli odaya yedek anahtar yaptırılması, Bartın'da okullarda AK Parti sofrası kurulması,

Zonguldak'ta AK Parti'li adayın lojmanda oturmaya devam etmesi, AK Parti İstanbul mitinginde İETT otobüslerinin kullanılması, yurtdışı sandık başkanı imamın seçim hilesi, Efkân Ala'nın kamu konutunu kullanmaya devam etmesi, sandık başkanlarının görevlendirmelerini Eğitim Bir-Sen'in dağıtması, AK Parti Yozgat adayının seçim gezilerini kaymakamla birlikte yapması, Sivas belediyesinin aracının AK Parti'ye seçim aracı olarak verilmesi, yurt dışı devlet kurumlarının AK Parti yanlısı faaliyetleri, Erzurum'da CHP standına izin verilmemesi, Ağrı'da kamu araçlarının Ahmet Davutoğlu mitingi için seferber edilmek istenmesi ve İstanbul'da PTT aracının AK Parti seçim aracı olarak kullanılması konularında yine YSK'ya bilgi edinme başvurularında bulduk, ancak henüz bir yanıt alabilmiş değiliz.

Siyasetin şeffaflığı adına birçok çalışma yürüten derneğimizin 2015 Genel Seçimleri öncesi, seçim ihlaliyle ilgili 22 Nisan 2015 tarihinde yaptığı bilgi edinme başvurusunu ve YSK'dan tarafımıza iletilen cevabı, siz Şeffaf Gündem okuyucularının bilgisine sunuyoruz.

-----Original Message-----

From: Yazı İşleri Bilgi Edinme [mailto:yaziisleribilgi@ysk.gov.tr]

Sent: Saturday, April 25, 2015 12:00 PM

To: Seffaflik Derneği

Cc: bilgiedinme@ysk.gov.tr

Subject: 19431 sayılı bilgi edinme başvurunuz

Sn. Uluslararası Şeffaflık Derneği Yetkilisi,

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde yapmış olduğunuz başvuru formu incelenmiştir.

Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen

Kütükleri Hakkında Kanununun 14. maddesinde belirtilmiştir.

Sayılan bu görevler arasında danışma niteliğindeki isteklere görüş verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesi rica olunur.

22.04.2015

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı'na,

14 Nisan 2015 tarihinde seçim çalışmaları için Sakarya'nın Pamukova ilçesini gezen AK Parti'li milletvekili adaylarına polis araçlarının eskortluk yaptığı basına yansımıştır. Kamuya ait olan araçlar, kamu çalışanı olan memurlar (polisler) mesailerini AK Parti'li adaylara eskortluk yaparak, seçim çalışmalarına eşlik ederek harcamışlardır.

Bu hususla ilgili olarak;

1. Başkanlığınız tarafından herhangi bir inceleme/soruşturma başlatılmış mıdır?
 2. İlgili polis memurlarının resmi bir görevlendirmeleri var mıdır? Var ise bu güvenlik tedbirine ne gerekçe gösterilmiştir?
 3. Resmi bir emir yoksa, ilgili milletvekili adayları gezilerine katılan polis eskortlarını kendileri mi talep etmiştir? Buna neden ihtiyaç duyulmuştur?
 4. Bu önlemler sadece Pamukova ilçesinde ve sadece bir partinin milletvekili adayları için mi uygulanmıştır?
 5. Talep edilmesi halinde, tüm partilerin milletvekili adaylarına polis eskortu güvenlik uygulaması sağlanacak mıdır?
 6. Polis teşkilatı mensupları daha önce hiçbir milletvekili adayına eşlik etmiş midir?
- Bu bilgilerin derneğimize e-posta yoluyla iletilmesini bilgilerinize arz ederiz.

İletişim Bilgileri

Adres: 19 Mayıs Mahallesi Operatör Raif Bey Sk. 30/5 Şişli İstanbul

Tel: 0212 2405281

E-mail: info@seffaflik.org

Şeffaflığı Destekliyoruz

We Support Transparency

ELİG

LOKMANHEKİM • GÜRKAYNAK

Ortak Avukat Bürosu
Attorneys at Law

**Çitlenbik Sok. No: 12 Yıldız Mah.
Beşiktaş 34349 İstanbul / TÜRKİYE**

Tel: 0 212 327 17 24 Faks: 0 212 327 17 25

www.elig.com

Röportaj: Aslı Hatunoğlu - Hilal Işık

Tarihe Not Düşmenin Yollarından:

SEÇİM İZLEME

Türkiye’de seçim ihlalleri ve seçim izlemesi başlı başına büyük sorunlar. Seçim süreçlerinin adil ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesi adına Van Barosu uzun yıllardır çalışıyor. Çalışmaları hakkında bilgi almak ve 2015 Genel Seçimleri öncesi bölgedeki son durum hakkında bilgi edinebilmek adına Van Barosu Başkanı Murat Timur ile bir röportaj gerçekleştirdik.

Öncelikle biraz Van Barosu’ndan bahsedebilir miyiz? Seçim süreçlerinde Van Barosu neler yapıyor?

Murat Timur: 2002’den beri Van Barosu üyesi olarak çalışıyorum. 2004 yılından beri tüm seçimleri izledik. Toplamda 3 yerel seçim, 3 genel seçim 1 cumhurbaşkanlığı seçimi. Daha sonra 2008 yılında Yürütme Kuruluna seçildikten beri bunu kurumsal olarak yürütüyoruz.

Hilal Işık: Seçim izlemesi neden büyük önem taşıyor?

M.T.: Seçimler demokrasinin temel taşıdır. Ancak sadece bir yoldur. Demokrasilerde sandıkla gelen sandıkla gider. Ancak şu an içinde bulunduğumuz ortamda sandıkla gelen

sandıkla gitmeme yönünde beklentiye düşüyor. Böyle bir beklenti olunca seçim ve sandık güvenliği tartışmaları oluyor. Otoriter bir dönemden geçtiğimiz hepimiz farkındayız. Böyle bir ortamda da iktidarın nimetleri bırakmama isteği olduğunu biliyoruz. Bu insanların demokrasiye inancının iktidara gelene kadar olduğunu biliyoruz. Gitmemek için her şeyi yapacaklarını biliyoruz. Tam bu ortamda tarihe bir not düşmek gerekiyor. Hepimiz büyük bir sorumluluk altındayız. Hele ki sandık güvenliğinin konuşulduğu ortamda bağımsız ve tarafsız bir yargının denetim yürütmesi çok önemli. Türkiye’de buna inancımız kalmadı. Barolar hakları sebebiyle de görevlendirmiş kurumlar. Oy ve Ötesi gibi kurumlar da tarihe not düşme anlamında büyük görevler üstleniyorlar.

H.I.: Van Barosu olarak şimdiye kadar yaptığınız çalışmalarda ne gibi sorunlarla karşılaştınız?

M.T.: Bizim yeni bastığımız bir seçim kılavuzu var. Seçim genelgeleri ve kanunları baz alınarak bir siyasi parti temsilcisinin ya da STK temsilcisinin nasıl hakları olduğu ve ihlallerle karşılaştıklarında neler yapabileceklerine ilişkin dilekçe örnekleriyle bir derleme yaptık. Tüm partilere de Van Barosu'nun kendilerine destek verebileceğini söyledik. HDP talepte bulundu. Müşahitlerinin eğitimlerine bu hafta başladık.

Kolluk görevlileri bizim için ilk sıradaki sorun. Son yerel seçimlerde tüm kolluk görevlileri sadece adaylar, oy kullananlar ve müşahitlerin girebileceği alanlara girmişlerdi. Ağrı seçimlerinde kolluk görevlilerinin Ağrı Seçim Kurulu kararınca sandık başına gidebilecekleri kararı verilmişti. Biz Cumartesi gitmiştik, sabahı başvurduk. Pazar günü akşam kararın hukuka aykırı olduğu ve kaldırıldığı bize bildirildi. Ancak seçim bitmişti. Kolluk görevlilerinin bu alanlara girebileceği tek istisna var. Sadece olay çıkarsa talep üzerine gelir, ve bittiğinde derhal oradan ayrılmak zorundadırlar. Bir diğer ihlal ise okuma yazma bilmeyenlerle ilgili. Bölgedeki okuma yazma bilmeyen oranını biliyoruz. Bu kişilerle sandık başına kadar gidilip oy kullandırıldığını biliyoruz. Bu ihlal tespitleri Sandık Kurulu başkanlıklarına, İlçe Seçim Kurulu başkanlıklarına yapılıyor.

H.I.: Van Barosu olarak bir seçim kılavuzu hazırladığınızdan bahsettiniz. Bu kılavuzda neler yer alıyor?

M.T.: Seçim güvenliği sorunu otoriter ülkelerde karşılaşılan şeyler. Seçim kılavuzunu hazırlarken otoriter bir anlayıştan yola çıkarak adil ve güvenli bir seçimin bu ülkede gerçekleşmeyeceği algısıyla bu kılavuzu hazırladık. Keşke ülkemizde bugün bu tür şeylere ihtiyaç duyulmasa, biz enerjimizi başka bir alanda harcamış olsak. Bu seçim kılavuzunu hazırlarken otoriter bir anlayıştan yola çıkılarak adil ve demokratik bir seçimin bu ülkede gerçekleşmeyeceği yönündeki kaygılarımızla bu kılavuzu hazırladık. Seçimler-

“Seçim kılavuzunu hazırlarken otoriter bir anlayıştan yola çıkarak adil ve güvenli bir seçimin bu ülkede gerçekleşmeyeceği algısıyla bu kılavuzu hazırladık. Keşke ülkemizde bugün bu tür şeylere ihtiyaç duyulmasa, biz enerjimiz başka bir alanda harcamış olsak.”

de müsait ve gözlemciler görev alıyor. Seçim öncesinde de alınması gereken önlemler var. Seçim günü seçmen iradesinin sandığa tam yansıyor yansımadağı noktasında barolara önemli bir görevin düştüğü açık.

H.I.: Peki bir ihlalle karşılaşıldığında neler yapılabilir?

M.T.: Sandık güvenliği ile ilgili kolluk görevlilerinin bir müdahalesi olduğu zaman o anda Sandık Kurulu Başkanlığı'na bildirmeniz gerekiyor. Sözlü bir beyan dahi yeterli. Sandık kurulunun tutanağa geçip karar vermesi gerekiyor. Bunu, süresi içinde birçok gözlemci yerine getirmiyor. Bu açıdan donanımlı bir gözlemcinin oynadığı rol hayati derecede bir rol. Şikayet dediğimiz bu hukuki hakkını sandık kurulu olduğu 8'den itibaren 5'e kadar yapabiliyor. Bu süre içerisinde şikayet yapılmadı ya da sonuç tutanağına süreç içerisinde itirazda bulunmadıysanız süresi geçmiş bir şikayette hiçbir şey yapılamıyor. Gevâş örneği mesela, 5-7 civarı bir oy farkı vardı. Burada sandık kurullarına verilen bir şikayet dilekçesi var. Biz sandıkların tekrar sayılmasını istedik. Ancak ret kararı verildi. Ancak biz durum böyle diye susacak mıyız? AİHM'e kadar gidilerek bu umutsuzluğu kırmak gerekiyor.

Aslı Hatunoğlu: Bölgede Cumhurbaşkanlığı seçimleri nasıl geçti?

M.T.: Cumhurbaşkanlığı seçimleri bölgede pek önemsenmedi. Siyasi partilerden de bununla ilgili bir talep olmadı. Yerel seçimlerde yaklaşık 150 arkadaşımız seçimleri izlerken, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 70-80 civarı arkadaşımız bu seçimleri takip etti. Bu seçimlerde ise 200 arkadaşımız görev alacak.

H. I.: Peki 2015 Genel Seçimleri öncesi, şu an bölgede durum nasıl?

M.T.: Son birkaç gün önce Van'da gerçekleşen seçim ihlalleriyle ilgili bilgi vereceğim. Sandık Kurulu, İlçe Seçim Kurulu yapılarının iktidarın talimatıyla hareket ettiğini hepimiz görüyoruz. Hepimizin bildiği gibi bir partinin seçim bürosuna asılan bayraklar büroyu aştığı için kaldırıldı. Yine başka bir ilçede Ak Parti seçim çalışması yürütürken esnafın protesto etmesi üzerine 5 kişi tutuklandı. Dönem dönem ihlaller şekil değiştirebiliyor. Eskiden en ufak bir Kürtçe çalışma-afiş olduğunda hemen kolluk görevlileri YSK İl Seçim Kurulları üzerinden istedikleri kararı alırdırlardı. Evet sandık güvenliği, özgür bir seçim ortamı diyoruz ancak hükümetin her tarafta her yeri yoğun bir seçim çalışmasına hazırladığını görebiliyoruz. Bir başsavcı: siyasi iktidar gümbür gümbür geliyor diyebiliyor. Bunu bir yargı mensubu söyledikten sonra seçim güvenliğinden, sandık güvenliğinden bahsetmenin bir anlamı yok. Ancak tam da bu dönemde: bu seçimde

“Tarihe not düşmek anlamında hepimizin çalışması büyük önem taşıyor.”

200'ün üzerinde avukat arkadaşımızdan tarihe not düşme anlamında çalışmamızı başlattık. Ciddi bir seçim çalışması yürütülüyor.

Geçen dönem bağımsız adaylardan 150 avukat arkadaş vekalet aldı. Yasal temsilci sıfatıyla görev aldık. Özellikle oylar adliyeye taşındıktan sonra oradaki birçok avukatın iktidarın çalışanı olduğunu düşünürsek 150 arkadaşımız, torbaların mühürlü bir şekilde teslim edemediklerini, torbayı açıp adliye içerisinde çalışmalarına devam edemediklerini söylediler. Bu konuda avukat arkadaşlarımıza büyük görev düşüyor. Tarihe not düşmek anlamında hepimizin çalışması büyük önem taşıyor.

A.H.: Yurtdışında da birçok kişi 2015 Genel Seçimleri için oy kullanacak. Yurtdışında durum nasıl?

M.T.: Yanlış hatırlamıyorsam 3 milyon 900 bin seçmen oy kullanacak. Bu kişiler de siyasi düzeni değiştirebilecek bir oy oranı. Barajı aşabilecek tüm partiler için buralardan gelecek oylar çok önemli. O açıdan Türkiye'deki bu STK'ların yaptığı seçimlerin aleni şeffaf biçimde yürütülmesi yönündeki çalışmayı orada da başlatmak gerekiyor. Bu durum YSK'nın belirlediği kurullarla ayrıntılı olarak tanımlandı, bununla ilgili bir genelge çıkarıldı. Bu genelge de Türkiye'deki işleyişin tamamen aynısı. Orada da gözlemciler seçim günü seçimleri izleyebilirler. Ama esas problem oyların taşınması sırasında olacak. Bu noktada siyasi iktidar samimiyet noktasında bir sorgulama aşamasında.

Siyasi iktidar bu noktada iyi niyetliyse uluslararası gözlemciler mahiyetinde, yine siyasi partilerin gözlemcileri mahiyetinde o sandıkların taşınması gerekecek. Çünkü son dönemlerde seçimle ilgili siyasi iktidarın çok olumlu bir sicilinin olduğunu söylemek mümkün değil. En son Köln'de bir toplantı yapıldı. Bu konuda tereddütler çok fazla olduğundan uluslararası mekanizmaları olabildiğince işletmek gerekiyor. 10-12 Mayıs'ta oy kullanma başladı.

H.I.: Uluslararası Şeffaflık Derneği olarak Yüksek Seçim Kurulu(YSK)'na seçim öncesi ihlalleri ile ilgili başvuruda bulunduk. Ancak bu başvuruya gelen cevap sizin de bildiğiniz gibi, bu tür durumların YSK'nın görevi dışında olduğu şeklinde. Bu konuda sizin görüşünüz nedir?

M.T.: YSK tüm seçim illerini denetleyen, seçimlerin aleni, şeffaf ve bağımsız bir şekilde gerçekleşmesi yönündeki en yüksek makam. Bu makam uluslararası belgeleri gözeterek seçimle ilgili her türlü kararı alır. Bu kararı alırken temel çerçevesi şu: Demokrasinin temel ilkelerinden vazgeçmeyeceksiniz, çoğulcu bir yapı, herkesin propagandasını çok rahat biçimde yaptığı, herkesle eşit olanakların tartışıldığı. Bu ilkeler evrensel değerlerdir. Bu değerler çerçevesinde YSK bir karar aldığı zaman hiç kimse “senin teşkilat yasanda bu yok sen niye bu kararı aldın?” diye bir tartışma içerisine giremez.

Geçmişten beri bu tartışmalar yaşanıyor. 70’li yıllarda Denizler idam edilirken Anayasa Mahkemesi’nin yürütmeyi dururma kararı yetkisinin olup olmadığı tartışması yaşanmıştı. O dönemde belki Anayasa Mahkemesi yürütmeyi dururma kararı vermiş olsaydı idamlar gerçekleşmeyecekti. Ama ülke demokrasisi açısından önemli bir şeydi, anayasa mahkemesi böyle bir yetkiye sahip olmadığını, yürütmeyi durdurma niteliğinde bir karar vermedi ve idamlar gerçekleşti. YSK’nın da “biz danışmanlık hizmeti değiliz” şeklindeki açıklaması kaba bir tabir olacak ama küstahlıktır, başka bir şey değildir.

Yasaları bu derece iyi bilen hukukçular, işte 1. sınıf hakimlerinden oluşan bir heyet, bilgi edinme kanunu da bilir uluslararası normları da bilir. Bunların hepsini değerlendirerek bilgi verebileceği noktalarda hukuk çerçevesinde bilgi verir. Bilgi vermeyeceği noktalarda da neden bilgi vermediğini temellendirir. Ben ne YSK ne il ve ilçe seçim kurullarının ne sandık kurullarının ülke demokrasisine bir katkı sunduklarını düşünmüyorum. Bunlar tamamen talimatla hareket eden mahkemeler, kurullardır. O yüzden YSK’nın kararını çok normal görüyorum. Ama bu ülkeye, demokrasisine yazık ediyorlar.

A.H.: Peki sizce, şu an geline noktada seçimlerin şeffaflığı açısından iyileşme mi var, yoksa daha mı kötüye gidiyor?

M.T.: Her dönemin kendisine göre ayrı zorlukları oldu. Bir dönem Kürtçe hiçbir şekilde ifade edilmediği bir dönemdi, insanların bu nedenle baskı gördükleri bir dönemdi. Başka bir dönem HDP’nin müşahitlerinin büyük bir kısmı daha önce gözaltına alınmış bir şekilde gözlem için geliyordu. Geldiklerinde de terörle mücadele sandık çevresinde psikolojik bir

baskı yaratıyordu. Bu dönemler de geçti. Bana sorarsanız, Geçmiş dönemlerde bir karşılaştırma yapılacaksa, geçmiş dönemde daha ağırlıklı olarak kolluğun otoritesini sandığa yansıttığı bir dönemdi. Şimdi otoriter yapıyı sivil siyaset sandık üzerine yansıttı. Aslında el değiştirdi. Benim çocukluğum Hakkâri’de geçti, o dönemlerde müşahit denilen bir şey yoktu. Siyasi parti temsilcisi olurdu ama esas olarak kapıda polis beklerdi, içeride ne olduğunu kimse bilmez, oradan oylar taşınırdı. 30 yıllık hayatımızın tamamına bir geri dönüp baktığımızda böyle bir otoriter ülke başka bir yerde yoktu. Bu kadar sandığın bu kadar güvenliğin endişenin korkunun seçim dönemlerinde yaşadığı başka bir ülke yoktur. Bir ülkede eğer sandık seçmen hile endişe bu tür kavramlar çok fazla varsa, anlıyoruz ki bu otoriter bir ülkedir. Aktörler el değiştirmiş, daha önce kolluktu bugün sivil siyaset.

H.I.: Son olarak eklemek istedikleriniz...

M.T.: Neticede Türkiye’de tüm fikirlerin ifade edildiği, çoğulcu, gerçekten dezavantajlı tüm grupların kendileri çok rahat ifade edebilecekleri ve kendilerine her siyasi partide

“Türkiye’de tüm fikirlerin ifade edildiği, çoğulcu, gerçekten dezavantajlı tüm grupların kendileri çok rahat ifade edebilecekleri ve kendilerine her siyasi partide yer buldukları ve bu şekilde de temsiliyetlerinin sağlandığı bir ülke dileğimiz var.”

yer buldukları ve bu şekilde de temsiliyetlerinin sağlandığı bir ülke dileğimiz var. Ama maalesef bu dönemde böyle bir özlemimizin oluşması mümkün görünmüyor ama ne yapacağız, bu mücadeleyi biraz daha kararlı biraz daha ortaklaşa biraz daha yükselterek umudumuzu yitirmeden devam etmemiz gerekiyor.

Türkiye'de Seçim Güvenliği

Röportaj: Ali Karahan - Hilal Işık - Pelin Atakan

Türkiye'de kanunlar seçim gözlemciliğine izin vermiyor. Ancak sandık güvenliğiyle ilgili büyük kaygıların olduğu kesin. Oy ve Ötesi ise tam da bu noktada önemli işler yapıyor, oyunu seven herkesi oyuna saymaya çağırıyor. Oy ve Ötesi'nin kurucu başkanı Sercan Çelebi ile seçim güvenliği üzerine güzel bir sohbet gerçekleştirdik.

Hilal Işık: 2015 Genel Seçimleri öncesi Oy ve Ötesi adını sıklıkla duyuyoruz. Peki nasıl ortaya çıktı Oy ve Ötesi?

“Sistemler uzun vadede değişir ama kısa vadede ortaya çıkan değişim enerjisinin bir yere kanalize olması gerekiyor dedik, kendimize seçim güvenliğini seçtik.”

Sercan Çelebi: Mayıs 2013'te Gezi'nin verdiği heyecan, cesaret ve dinamikle ortaya çıktı. Diğer organizasyonların aksine, uzun vadeli hedeflerden kaçtı. Ülkede değiştirilmesi gereken birçok şey var, bazıları sistemler

değiştirilmeli der örneğin. Sistemler uzun vadede değişir ama kısa vadede ortaya çıkan değişim enerjisinin bir yere kanalize olması gerekiyor dedik, kendimize seçim güvenliğini seçtik. Akut bir problemi seçtik, çözebileceğimiz kadarını ısrarlım dedik ve İstanbul'u kendimize hedef belirledik. Mayıs'ın gaziyla Aralık 2013'te kuruldu.

Ali Karahan: Hangi alanlarda çalışıyor Oy ve Ötesi?

S.Ç.: Oy ve Ötesi olarak biz seçim gününe odaklandık. Diğer konularla ilgili de kurumların yaptığı, örneğin Uluslararası Şeffaflık

Derneği'nin yaptığı çalışmalar sebebiyle bizim de gözlerimiz açıldı. Şimdiye kadar neler yaptığımızı özetleyecek olursak:

1. İşin gözlemlenebilen kısmı: sandık başında,oy kullanma
2. Gözlemlenemeyen kısmı. Hiçbirimizin görmediği resmi sonuçlar çıkana kadarki kısmın denge ve denetimini sağlama. Kısaca böyle diyebiliriz.

Pelin Atakan: Kaç kişilik bir ekip vardı başlangıçta ve çalışmalara nasıl başladınız?

S.Ç.: Sekiz kişilik bir arkadaş grubu olarak kurduk. Daha sonra Mart 2014 yerel seçimlerinde ilk faaliyetini yaptı. Dört ay içinde 33 bin kişiye çıktı. Nisan'da dernek oldu, şu anda da dernek olarak faaliyetlerine devam ediyor Oy ve Ötesi. 7 Haziran'da da hedefimiz 100 bin kişiyi geçmek. Bakalım nerelere geleceğiz.

H. I.: Oy ve Ötesi'nin çalışmaları bildiğimiz kadarıyla gönüllü desteğiyle sürüyor. Kaç kişilik gönüllü ekibi destek verdi size 30 Mart Yerel Seçimleri'nde?

S.Ç.: 30 Mart Yerel Seçimleri'nde 33 bin gönüllü başvurdu Oy ve Ötesi'nde görev almak için. Bunların 28 bin tanesi görevlendirildi sandık başında. Çünkü mükerrerlikler çok vardı merkezi ilçelerde. Yanlış hatırlıyorsam 26 bin 800'ü de görev aldı. Yani yüzde 95'i sandık başındaydı, çok büyük bir oran. Belki de organizasyonun en büyük başarı metriği budur. Gideceğim diyenlerin yüzde 95'inin gerçekten gidiyor olması.

Ali Karahan: Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde durum nasıldı?

S.Ç.: Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde sayımız inanılmaz düştü, neredeyse yarı yarıya. 12 – 13 bin civarında insan başvurdu. Bunların 11

bin civarı görev aldı. Ama toplamda sisteme baktığınızda, yani her 2 seçime de baktığınızda ve artı Yalova ile beraber sandık başında bilfiil görev almış 45 bin civarı insan var. Biz o yüzden diyoruz ki Oy ve Ötesi'nin mutfağından geçmiş 45 bin kişi var bu 3 seçimde. Bunların kimisi mükerrer, bir kısmı yeni insan. 7 Haziran'da 10 binin üzerinde yeni kayıt var, bunlar yeni insan, 45 bin geri gelecek falan. Bizim bu sayıyı 7 Haziran'da 120 bine çıkarmamız lazım.

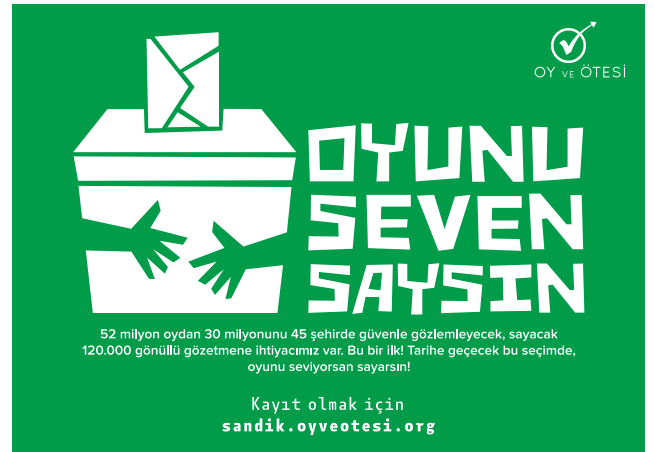
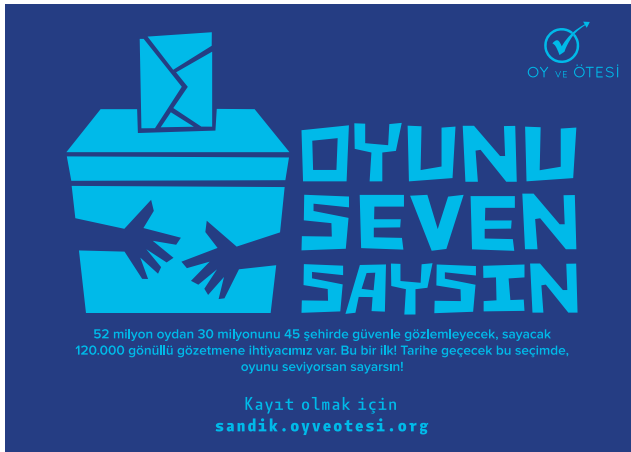
P. A.: Peki başka kimlerin katkısı önem taşıyor?

S.Ç.: Avukatların özellikle okullarda yer alması çok önemli. Barolardaki avukatların desteğiyle, gönüllülerimize destek olmaları gerçekten çok önemli. Biz bu işin önemini biliyoruz, neler olabileceğini biliyoruz. Bu işi anında orada çözmek istiyoruz

A.K.: Ne gibi hikayeler geliyor sandık başından?

“Bazı gözlemcilerimiz ben hep buradaydım bir şey olmadı diyor. Aslında sen orada olup caydırıcı olmasaydın orada neler olacaktı? Acaba kabinlere iki kişi girilecek miydi, oy kullanırken fotoğraflar çekilecek miydi?**”**

S.Ç.: Hikayeler batıda ve doğuda farklı olabiliyor. Ortak nokta şu, genelde yaşananlar gerçekten şeffaflık odaklı olmadığından sıkıntı yaşıyoruz. Yaptığımız işin yüzde sekseni de caydırıcılık odaklı. Orada oyuna sahip çıkan birilerinin olması, insanları da ihlalden uzak tutuyor. Bazı gözlemcilerimiz ben hep buradaydım bir şey olmadı diyor. Aslında sen orada olup caydırıcı olmasaydın orada neler olacaktı? Acaba kabinlere iki kişi girilecek miydi, oy kullanırken fotoğraflar çekilecek miydi?

H.I.: İşin gözlemlenemeyen kısmı diye nitelendirdiğiniz kısımda kullandığınız bir sistem var. İlk olarak 30 Mart'ta sisteminizi uyguladınız. Sistemi nereye götürmeye çalışıyorsunuz şu an?

“Sandık başı sonucunu alıyorsun, a b c partilerine 100'er oy gelmiş. Resmi sonuca bakıyorsun, orada da 100'er gözüküyor mu? Çünkü aradaki süreci görmüyorsun. İlçe Seçim Kurulları'nda birileri o kâğıtlarda gördüklerini bilgisayara giriyor, bilgisayarda bir algoritma onu topluyor. Ondan sonra sana resmi sonuç veriyor. E ben nasıl bileceğim?”

S.Ç.: Aslında birinci günle bugün arasında çok büyük fark yok, bazı yerlerde sadece optimizasyonlar yaptık. Bütün bu yazılımların en büyük noktası, bunun benim annem tarafından kullanılabilir olması, çünkü herkes akıllı telefonlarla büyümüyor. Aslında 30 Mart'tan itibaren aynı şeyi yapıyoruz. Sandık başı sonucunu alıyorsun, a b c partilerine 100'er oy gelmiş. Resmi sonuca bakıyorsun, orada da 100'er gözüküyor mu? Çünkü aradaki süreci görmüyorsun. İlçe Seçim Kurulları'nda birileri

o kâğıtlarda gördüklerini bilgisayara giriyor, bilgisayarda bir algoritma onu topluyor. Ondan sonra sana resmi sonuç veriyor. E ben nasıl bileceğim?

175 bin tane tutanak var. Bunları tek tek abaküle toplayamayacağıma göre kontrol mekanizması oluşturmak gerekiyor. Biz de bunun yazılımını yaptık aslında. Dört işlem yazılımı gün sonunda, kullanıcı dostu biçimde optimize ettik. 30 Mart'ta bunu yaptık. Her ilçede 3 büyük siyasi partinin (sadece mecliste grubu olan partileri bir de gönül borcumuz olan LDP'yi topluyoruz, başından beri bize müşahit kartı verdikleri için) -diğer siyasi partileri toplayamıyoruz o gün, çünkü gönüllülerin 20 tane siyasi partiyi girmesi mümkün değil- olması gereken rakamla resmi rakam arasında ne kadar fark var, ne kadar hakları yenmiş, ne kadar oy kaydırılmış, bunları tespit ediyoruz. Bunları herkesle paylaşıyoruz, özellikle partilere listeler yolluyoruz. Bakın şu kadar sandıkta, böyle bir çarpışma var. Burada hakkınız yenmiş, burada size hak geçmiş. Tutanaklar bizde, gidin itiraz edin düzeltin vesaire diyoruz. 7 Haziran'da da aynısını yapacağız.

A.K.: Şimdiye kadar tespit ettiğiniz oy miktarı tutarsızlığı var mı?

S.Ç.: Kağıthane süreci var hâlâ devam eden. Bizim listemizde 1600 civarı kayma vardı ve bu sistemik kaymaydı. Bir tane siyasi partiye, Ak Parti'ye kaydırılmıştı oylar. Ama şöyle düşünün, 39 ilçenin 39'unda da kaymalar vardır, sıfır kayma olan ilçe yok. Ama 100 tane, ama 50 tane. Sosyal medya paylaşımlarımızda da var; sıcaklık haritası gibi yaptık bunları, kırmızılar, yeşiller, sarılar, nerede ne kadar kayma var diye. En büyük kayma Kağıthane'deydi ve bu kayma hakikaten sistematik, çünkü bir siyasi partiye kayma var. Bununla ilgili CHP uyarıldı, çünkü CHP'den 1600 tane oy gitmişti, Ak Parti'ye 1600 tane kaymıştı: " Bakın böyle bir şey var, sandık numaraları bunlardır, tutanaklar bizde." Geldiler tutanakları aldılar. Ondan sonra yasal süreç başladı. Zaten Kağıthane ilçe başkanı, o zaman belediye başkanı adaydı galiba, o da hukukçu, o da takip ediyor süreci şu anda.

H.I: Oy ve Ötesi olarak uluslararası kurumlarla yaptığınız toplantılar var, biraz da bundan bahsedebilir miyiz?

S.Ç.: Biz Global Network of Domestic Election Monitors'ın bir parçasıyız. Onların sekreteryası buraya geldi gitti. Artık Oy ve Ötesi de o kriterler etrafında bir hizmet verecek. İkincisi Avrupa Konseyi'yle gittik konuştuk, onların içinde uluslararası gözlemci heyetiyle konuştuk. Parlamentoyla konuştuk, parlamento içinde hemen hemen tüm birimlerle konuştuk. Türkiye Gelişme Koordinasyon Ekibi'nden tut da, hatta Strazburg'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar gittik.

P.A.: Peki uluslararası kontaklarla bağlantılar neden önemli?

S.Ç.: Bizim derdimiz, Türkiye'de böyle bir faaliyetin olduğunu uluslararası kamuoyunda bilinir hale getirmek. Yarın bir gün bu faaliyetlerle ilgili herhangi bir soru işareti gelirse, ya da bizim üzerimize gelirlerse ya da engellemeye çalışırlarsa. Bu işin hakikaten tarafsız, tam bağımsız, derdinin sadece sistemin güvenilirliğini tekrar oluşturmak olduğunu herkesin biliyor olması. Yüzde 43'ünün ben bu seçimlere güvenmiyorum demesi, bu ülkenin kurumlarının iflas ettiği demektir. Hukuk yargı asker masker bırakın bunları. "Ben seçimlere güvenmiyorum diyor"; iki insandan bir tanesi. Ve yüzde 90'ı oy kullanıyor neredeyse; 30

Mart'ta yüzde 89,5 oranında oy kullanılmıştı, Cumhurbaşkanlığında 70'e düştü. Bu sefer de 80 – 88 arası olacak. Yani neredeyse herkes oy kullanıyor ama yarısı da diyor ki "Ben buna güvenmiyorum". Bir de trend'e bakın. Geriye dönüp bakmak lazım, her zaman 43 değildi o. 20 küsürlerden 43'e doğru son bir senede filan. Bilmiyorum nereye kadar gidecek. Bu şekilde seçimlere kadar belki yüzde 50'nin üzerine çıkacak. Bu, birkaç sebep açısından çok büyük bir sıkıntı. Bir, hukukun üstünlüğüyle ilgili, yani sen nasıl bir ülkede var olmak istiyorsun? Bir derdin olduğu zaman gidip adamı döverek mi çözmek istiyorsun yoksa polisi mi aramak istiyorsun? Filliyatındaki hikaye bu. İkincisi de, benim en büyük korkum, küstürme etkisi. Özellikle bu seçimlerde daha kuvvetlenmek gayesindeki muhalefete ters etki edecek. "Adamlar şöyle çalışıyorlar, böyle çalışıyorlar" diye bağırıyorlar. İnsanlarda şöyle bir mekanizma çalışıyor: versem noluyor, vermesem noluyor. Aslında kendi topuklarına kurşun sıkıyorlar farkında değiller.

H.I.: Yurtdışından da gözlemciler olacak bu seçimde yanılmıyorsak...

S.Ç.: Bizim kanunumuz yerel ya da uluslararası gözlemciliğe izin vermiyor. Ancak son iki seçimlerde akreditasyon veriyor. İki uluslararası birim gözlemcilik yapacak. Yerel gözlemcilerden öneri aldılar ve buna göre gözlem yapacaklar. Ancak çok küçük gruplar halinde geliyorlar, 30 kişi. Sahadan alacakları bilgi kısıtlı. Benim şöyle bir yorumum var içerde hukuki süreçler tüketilse bile bir ülkenin devlet olarak dışarıya benim seçimlerimde şeffaflık yok, ya da uluslararası kurumların bu ihlalleri raporlaması, o kadar da siyah beyaz değil. Oy ve Ötesi olarak başından beri Avrupa Parlamentosu'yla görüştük. Brüksel'e gittik ve neler olduğunu anlattık. Ülkede insanların bunu önemsediyiğini görsünler istedik. Hukuki yollar olmasa bile halkın buna çabaladığını görsünler.

Hazırlayan : Pelin Atakan

Ana Akım Medya Köstek, Vaatler Radikal:

Yunanistan Parlamentosu'nda Yeni Bir Ruh: SYRIZA

Yunanistan'da 25 Ocak'ta yapılan milletvekili seçimleri ulusal ve uluslararası medyada oldukça geniş yer buldu. Uzun zamandır batmak üzere olan ekonomisiyle ve ödeyemediği borçlarla gündemde yer alan Yunanistan'da "Kemer sıkma politikalarına bağlanmış kurtarma paketleri tarih olacak" diyen Syriza (Radikal Sol Koalisyon) partisi halkın desteğini aldı ve seçimlerden lider parti olarak çıktı. Seçim kampanyaları sırasında ana akım medya açıkça Syriza'nın karşısında durdu, geleneksel partilerin desteklemeye devam ettiği kemer sıkma politikaları lehine "güven" temalı haberler yaptı.¹ Krizden önce Freedom House'un² verilerine göre 25 puanla "özgür" olarak geçen Yunanistan basını, 2014 yılı verilerine göre 46 puanla "kısmen özgür"

Yunanistan 2008 yılındaki küresel ekonomik krizden sonra toparlanamadı. Ekonomiyi rayına sokmak isteyen hükümetler, Troyka olarak da bilinen Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve IMF üçlüsünden yaklaşık 240 milyar Euro'luk mali yardım aldı. Ancak yıllar içinde ekonomide beklenen iyileşme gözlenmedi. Durgun ekonomide işsizlik oranı³ yüzde 27'lere kadar çıktı. Alınan borçlar işe yaramadığı gibi 2011 yılında gayrisafi yurtiçi hasılanın yaklaşık yüzde 170'i⁴ oldu. Seçimler öncesi Yunanistan'da hava böyleyken medyanın duruşuna bakarsak ana akım medyanın,

seçim kampanyaları sırasında kemer sıkma politikalarından yana olan partilerin lehine haberler yaptığını, Syriza'yı "tehlikeli", "popülist", "Avrupa Birliği'ne karşı" yorumlarıyla sunarak önüne taş koyduğunu söyleyebiliriz.⁵ Yunanistan'ın alternatif medyasının güçlü örneklerinden Efimerida Ton Syntakton'dan (Gazetecilerin Gazetesi) Michael Konstantopoulos, ana akım medyanın çoğunun büyük şirketlerin elinde olduğunu ve medyayı hükümete kendi çıkarları lehine baskı yapmak için kullandıklarını ifade ediyor.⁶

Medya kuruluşlarının bağımsızlığı yeterince korunamıyor

2011’de Transparency International’ın yayınladığı bir rapora⁷ göre, Yunanistan yasaları medyanın şeffaflığını kontrol için yeterli değil. Medya kuruluşlarının, insan kaynakları yapısı, yayınlanacak konuların seçiminde uygulanan politikalar, bilgilerin çapraz kontrolünün hangi yöntemlerle yapıldığı gibi konularda açık olmaları gibi yükümlülükleri yok. Medya kuruluşları ancak %25 oranında istenmeyen dış müdahalelere karşı yasalarca korunuyor. Medya kuruluşlarının bağımsız olması için bir ortam yaratma konusunda ise yasalar %50 oranında başarılı. Pratikte bu oran %25’e düşüyor. Syriza’nın lideri Aleksis Çipras

da, seçim kampanyaları sırasında ana akım medyanın tarafsız olmadığına inandığını ilan etti ve bu mecralarda yer almayı reddetti. Seçimler yaklaşırken Twitter üzerinden

#askTsipras (Çipras’a sor) gibi birçok kampanya sosyal medya üzerinden yürütüldü.

Syriza’nın “radikal” vaatleri

Syriza, sosyal medyanın ve alternatif medyanın özellikle sosyal devlet temalı “radikal” vaatlerini görünür kılmaya sayesinde halka ulaştı ve destek alabildi. En çok ilgi gören vaat ise alınan borçların geri ödemesinin ekonomi dirilene kadar durdurulması ve faizlerinin yeniden görüşülmesi idi. Sandıktan zaferle çıkan Çipras söylemini değiştirmede, balkon konuşmasında “Yarıdan itibaren işe başlıyoruz. Beş yıl süren baskı sürecinin sonuna geldiğimizi ilan ediyoruz” şeklinde konuştu.⁸ Günü gelen borçların geri ödenmesi 20 Mart’ta Çipras’ın önemli AB liderleriyle yaptığı mini bir zirveyle Haziran sonuna kadar ertelenmiş halde.

Syriza’nın ekonomi temalı vaatlerine bir kuşbakışıyla, geliri düşük olan vatandaşların devletten yardım alacağı, yüksek geliri kesimlerin ise yeni vergiler ve düzenlemelerle

karşı kaşıya kalacağı söylenebilir. Mesela 500,000 Euro üzerindeki bütün gelirler için gelir vergisini %75’e çıkarmak, Avrupa ortalamasına göre büyük şirketlerin vergilerini artırmak, lüks mallar için özel bir vergi koymak, kilise ve gemi inşaatı sektörünün sahip olduğu ayrıcalıkları kaldırmak Syriza’nın programında. Sosyal yardım ve düşük ücretli çalışanlarla ilgili reformları içeren vaatlerden bazıları şöyle: Yurttaşlardan ulusal sağlık hizmeti için alınan ücretin kaldırılması, işsizler için devlet yardımının artırılması, devletin bankaların ve kiliselerin binalarını evsizlere açmak, asgari ücreti 750 Euro’ya kadar çıkarmak, özel hastanelerin kamusallaştırılması.

Şimdi ne olacak?

Bu sorunun cevabı henüz belirsiz. Yunanistan’ın karşısında borçları konusunda en sert duran başbakanlardan Almanya Başbakanı Angela Merkel, 20 Mart’taki mini zirve sonrasında herkesin üzerine düşeni hızlıca tamamlaması gerektiğini söylemişti⁹.

Bugün, Syriza'nın reform vaatlerinin de ana akım medyanın tutumunun da değişmediği 16 Nisan'da yaşanan gösterilere bakılarak söylenebilir. Syriza hükümetinin aldığı radikal bir karar, 16 Nisan günü 4 bin maden işçisinin sokağa çıkmasıyla sonuç buldu. Hükümet, 2013 yılında yeni iş ve ekonomik büyüme vaadiyle sunulan "yabancı yatırım" Eldorado Gold şirketinin Skouries altın madenini işletmek için ihtiyacı olan ağaç kesme ve inşaa izinlerini askıya aldı. Çalışanların her durumda hükümet tarafından destekleneceğinin açıklanmasına rağmen askı kararı, madencileri işlerini kaybetme korkusuyla sokağa döktü. Şirketinse madencileri hükümeti protesto etmeleri için teşvik ettiği¹⁰ hatta madenin bulunduğu Kuzey Yunanistan'dan Atina'ya gidip gösterilere katılmaları için otobüs ayarladığı söylentiler arasında. Ana akım medyanın çoğunun büyük şirketlerin elinde olduğu gerçeği göz önüne alınca madencilerin bu korkusunun münferit olmadığı açık.

Yunanistan'da seçim sistemi ve parlamento

300 sandalyelik Yunanistan Parlamentosu'nda hükümet kurabilmek için çoğunluğun sağlanması gerekiyor; yani 151 sandalyeye ihtiyaç var. Türkiye'de uygulanan nispi temsil sistemi Yunanistan'da da kullanılıyor. Aday listeleri oy verenlerin etkisine açık, Türkiye'deki gibi yalnızca partiler tarafından belirlenmiyor. Seçimler 3 turda tamamlanıyor. Partiler ulusal oyların yüzde 3'ünü aldıklarında barajı geçiyor ve parlamentoya girebiliyorlar. Barajın düşük olması, Yunanistan gibi çok sesliliğin olduğu ülkelerde mecliste genellikle 2-3'ten fazla parti olması anlamına geliyor. Ayrıca seçimlerde en çok oy alan partiye ek olarak mecliste 50 sandalye daha veriliyor. Meclisin 149 koltuğunda şu an Aleksis Çipras'ın önderlik ettiği partililer oturuyor. Syriza'nın hükümet partnerleri ise Bağımsız Yunanlar Partisi (ANEL) ve Ekolojist Yeşiller Partisi (OP).

- 1 Michael Konstantopoulos, 28 Nisan 2015, The New Talk Konferansı, Bahçeşehir Üniversitesi
- 2 <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/greece#.VVSmy7tmkp>
- 3 <http://www.statista.com/statistics/263698/unemployment-rate-in-greece/>
- 4 <http://www.bloomberght.com/haberler/haber/1759927-syrianin-3-ayi-yunanistan-zorda>
- 5 Michael Konstantopoulos, 28 Nisan 2015, The New Talk Konferansı, Bahçeşehir Üniversitesi
- 6 Michael Konstantopoulos, 28 Nisan 2015, The New Talk Konferansı, Bahçeşehir Üniversitesi
- 7 http://issuu.com/transparencyinternational/docs/greece_nis_en?e=2496456/1424394
- 8 <http://bianet.org/bianet/siyaset/161801-syriza-tek-basina-iktidari-iki-sandalyeyle-kacirdi>
- 9 <http://www.bbc.com/news/world-europe-31963952>
- 10 <http://yesilgazete.org/blog/2015/04/24/ozel-haber-atinadaki-madenci-eylemini-yunanistan-yesilllerine-sorduk/>

Şeffaflığı destekliyoruz

We support transparency

GlaxoSmithKline

Hazırlayan: Gizem Seher

Kıbrıs ve İngiltere Seçimleri

Kıbrıs Seçimleri ve Şeffaflık Adımları

Geçtiğimiz ay Kuzey Kıbrıs'ta % 62.34 katılım oranı ile gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin galibi oyların %60.5'ünü alarak Mustafa Akıncı oldu. Eski Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu % 39.5 oy oranında kaldığından koltuğunu sol görüşlü Akıncı'ya devretti. Sonuçların açıklanmasının ardından yaptığı açıklamada Akıncı, ülke tarihinde yeni bir dönemin başladığını söyleyerek değişim ve şeffaflık mesajları verdi.

Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak yeni Cumhurbaşkanı'nın siyasi eşitliğe dayalı ve çözüm odaklı bir görüşe sahip olduğu söylenebilir. Akıncı'nın önceki görevlerindeki adanın tekrar birleştirilmesini içeren Annan Planı'na verdiği destek de düşünüldüğünde, adanın geleceği adına yeni adımlar atılacağını söylemek mümkün.

Akıncı'nın şeffaflık konusunda verdiği sözler ise umut verici. KHK'nın demokratik ve çoğulcu bir yapıya kavuşturulmasının son derece önem taşıdığı; uzun zamandır boş olan ombudsman'a yetkin, toplumun kabul göreceği bir ismin atanmasının öncelikleri arasında yer aldığını anlatan Cumhurbaşkanı Akıncı, Yüksek Öğretim Planlama, Denetleme, Akreditasyon ve Koordinasyon Kurulu (YÖDAK), Kamu Hizmeti Komisyonu (KHK) gibi kurumları demokratik, şeffaf işleyişle topluma hizmet

üretecek noktalara ulaştırmanın vazgeçilmez ödevleri olacağını kaydetti.

Akıncı'nın "Şeffaf Türkiye" Temennisi

Yeni Cumhurbaşkanı'nın, adanın Türkiye ile olan ilişkileri açısından da değişim istediği açık, Kıbrıs'ın Türkiye'nin yavru vatani olarak görülmesi yerine kendi ayakları üzerinde durabilen bir devlet olarak değerlendirmeye alınmasını istiyor. Geçmişin istismara dayalı ana-yavru vatan ilişkisi yerine, kardeşliğe dayalı bir ilişkinin iki ülke açısından da daha sağlıklı olacağını düşünen Akıncı, Kıbrıs'taki halen Türk ordusuna bağlı polis ve itfaiyenin de sivil idareye bağlanması konusunda kararlı. Cumhurbaşkanı seçilmeden önce yaptığı açıklamalarda da Türkiye ile olan ilişkilerinde uzlaşmacı ve karşılıklı saygıya dayanan bir ilişki yürüteceğini bildiren Akıncı, Kıbrıs halkının kendi kendisini yönetme hakkının en başta Türkiye tarafından desteklenmesi fikrinde. Yeni yönetimle birlikte adanın hem Türkiye'yle hem de Rum kesimiyle olan ilişkilerinde çözüme odaklı bir vizyon temelinde yeni sayfalar açılacak gibi görünüyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu konudaki sert açıklamalarına ise Akıncı "Türkiye'nin esenliğini isteyen, çok daha demokratik, şeffaf, güçlü bir ülke olmasını isteyen birisi" olduğunu vurgulayarak cevap verdi.

İngiltere’de Genç Parlamenter Heyecanı

Kıbrıs seçimlerinde 68 yaşındaki aday kazanırken, aynı zamanlarda gerçekleştirilen İngiltere’deki seçimlerde ise 20 yaşındaki üniversite öğrencisi Mhairi Black’in İskoçya seçim bölgesinde İşçi Partisinin en önemli isimlerinden birini geride bırakarak parlamentoya seçilmesi dünya kamuoyunda ilgi topladı. İskoç Ulusal Partisi SNP’den aday olan ve kendisinin de ilk kez oy kullandığı seçimlerde 5684 oyla en önemli rakibi Douglas Alexander’ı geride bırakarak seçilen Black’in görevine başlayabilmesi için ise önce tezini tamamlaması ve üniversiteyi bitirmesi gerekiyor.

Genç parlamenter seçim sonuçları açıklandıktan sonra yaptığı açıklamada kendisine oy veren ya da vermeyen herkesi elinden gelenin en iyisini ortaya koyarak temsil edeceğini ve

İskoçya’nın sesini öncekine göre duyulur hale getirebilmek için çalışacağını belirtti, örneğin bu amaçla toplumun zararına olan kemer sıkma politikasına son vermek ve Trident füzelerine gereksiz maliyet ayrılmasına engel olmak genç siyasetçinin hedeflerinden bazıları.

Babası eski bir İşçi Partili olan ve partinin sembolleriyle dolu sosyalist bir yerde büyüyen Black, rakibini gelecekte de tekrar politika sahnesinde görmeyi umut ettiğini söyledi. İşçi Partisi’nin artık halkın ihtiyaçlarını karşılayamadığının düşünüldüğü bir atmosferde, taze bir çehre olarak tanıtılan Black’in seçim bölgesi Westminster’da ne gibi değişiklikler getireceğini gelecek günler gösterecek.

<http://www.theguardian.com/politics/2015/may/08/snp-mhairi-black-20-labour-student-mp>

http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2015/04/150424_mustafa_akinci_kibris_secim

http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2015/05/150508_ingiltere_iskocya_mhairi_black

http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2015/04/150426_kibris_akinci_secildi

Derleyen: Berk Örucü

TRANSPARENCY INTERNATIONAL (ULUSLARARASI ŞEFFAFLIK ÖRGÜTÜ):

Yolsuzluğa karşı mücadeleyi anlatan 10 fotoğraf

Endonezya'da, Lübnan'da veya Madagaskar'da... Amacımız, yolsuzluğun her türlüsüne karşı dünyanın her yerinde mücadele etmek. İşte Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün bu doğrultudaki küresel çaplı faaliyetlerini gösteren 10 fotoğraf!

Bangladeş'te Dünya Su Günü dolayısıyla düzenlediğimiz tekne yarışında halk, nehirlerin endüstriyel kirlenmeye karşı korunmasında etkisiz kalan yetkilileri protesto etti.

Çeşitli bölgelere ziyaretler gerçekleştirerek Hint halkına, hükümetin o bölgedeki refah politikaları hakkındaki görüş ve eleştirilerini sunma imkânı verdik.

Endonezya'da 2014'teki doğrudan seçimleri; halkın oylarının, göreve gelecek kişileri seçecek bir seçmen kurulu oluşturarak dolaylı seçimlere dönüştürecek yasa tasarısı protesto ediliyor.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü Kenya'daki çalışanlarımızdan biri, vatandaşlara ülkedeki yolsuzlukları ihbar edebilecekleri ve hizmetler hakkında geri bildirimde bulunabilecekleri "yolsuzluk şikâyet hattı" hakkında bilgi veriyor.

Lübnan'da iki sanatçı, ülkede rüşvet konusundaki farkındalığı hiciv yoluyla artırmaya çalışıyor.

Madagaskar'da bir çiftçiyle, kırsal alanlarda yaşayanlara yönelik anket kapsamında ülkenin kırsalındaki yolsuzluk algısını konuşuyoruz.

Bir Ruanda vatandaşı, sosyal etkinliklerimizden birinde yolsuzluk hakkındaki düşüncelerini danışmanımızla paylaşıyor.

Sri Lankalılar "Yolsuzluğa hayır de" temalı çıkartma kampanyamızın tanıtım gününde bu söyleme ortak oluyor.

Halkın büyük baskısıyla birlikte, Ukrayna'da politikacıların mal varlıklarını açıklama ve bu yolla çıkar çatışmalarını engelleme çağrılarımız yanıt buldu.

Yemen'de çocuklara, genç neslin yolsuzlukla mücadele yöntemlerini anlatan hikaye kitaplarının dağıtıldığı bir etkinliğe ev sahipliği yaptık.

SPOR

Ne Kadar Şeffaf?

Günümüzde spor aktiviteleri dünya nüfusunun çoğunu seyirci olarak ya da doğrudan içine almayı başarmış nadir endüstrilerden biri. Katılımcı sayısının büyüklüğü yanında, spora harcanan bütçe de dikkat vermeye değer, çünkü rakamlar Çin'in yıllık askeri harcamalarını ve dünyadaki ülkelerin 3'te 2'sinin GDP gelirlerini aşan değerlere kadar ulaşıyor. Söz konusu edilen rakamların bu derece yüksek olması yolsuzluk meselesini sürekli bir tehlike haline getiriyor.

Hazırlayan: Gizem Seher

Milyon dolarlık sözleşmelerin olağan karşılandığı spor endüstrisinde, bugüne kadar yaşanan deneyimlerin gösterdiği gibi, finansal açıdan dürüstlüğü ve verimi yakalama çabaları çoğunlukla başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu yetersizliğin sebepleri arasında geniş çapta düzenlenen organizasyonlar hakkında öne sürülen rüşvet iddialarının derinlemesine araştırılmaması, işlevsiz stadyumlara harcanan yüksek miktarlar ve şikenciliğin az riskli ve yüksek kazançlı olması sebebiyle sıklıkla tercih edilmesi sayılabilir. Son yıllarda artan skandal haberlerine rağmen yaptırım gücü olan kuruluşların olayların üzerine gitmemesi ise spor takipçilerinin de güvenini sarsıyor.

Her alanda yolsuzluktan arınmış bir dünya amacıyla kurulmuş olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü bu yıl itibariyle sporda şeffaflık sorununu da gündemine aldı ve 'Sporda Yolsuzluk İnisyatifi (Corruption in Sport Initiative)' adı altında çalışmalarına başladı. Spor alanındaki yolsuzluk mücadelesinin geniş çapta yankı bulmasını sağlamak ve soruna yeni bir perspektiften yaklaşarak sporda şeffaflığı güçlen-

dirme için alanın uzman isimlerinden alınmış önerileri ve analizleri yayınlama kararı alındı. Örneğin, 1997'den beri sporda şeffaflık ve etik konusunda çalışmalar yürüten uluslararası kuruluş 'Play the Game' başkanı Jens Sejer Andersen'le yapılan röportaj konuya dair yeni bir bakış açısı kazanmak adına üzerinde durulmaya değer. Son yıllarda sporda şeffaflık konusunun Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin alanında rakipsiz konumunu zedeleyecek kadar dikkat çekici bir hale geldiği aşikârken, bu sürecin nasıl geliştiği Andersen'e soru olarak yöneltildi. Andersen'e göre, geçmişte de yolsuzluk vakalarıyla sıklıkla karşılaşılıyordu; ancak vakalar şimdiki kadar görünür değildi, adeta spor topluluğu içinde içselleştirilmiş bir sessizlik yemini vardı ve yolsuzluğu tartışmak hak ettiği etkiyi yaratamıyordu. Günümüzde ise geçmişte tartışılan başlıkları, UNES-CO'nun hazırladığı ve önümüzdeki Kasım itibariyle kabul edilecek olan taslağında bile bulmak mümkün. Andersen, olayların seyrini değiştiren dönüm noktasının, 'The Sunday Times of London' gazetesinin FIFA üyelerinin oylarını rüşvet karşılığı satmalarını gösteren yazıları ve videoları yayınladığı tarih olan 17 Ekim 2010 olduğunu düşünüyor. Bu tarihten

sonra FIFA'nın 2018 ve 2022 olimpiyatlarını haklarında rüşvet soruşturmaları olan Katar ve Rusya'ya vererek süregelen soruşturmaları kapatması da gerilimin tırmanmasına ve dünya çapında sporda şeffaflık sorununun gündeme gelmesine yol açtı.

Sporda şeffaflığı sağlamada yaşanan sorunlar geniş çapta kabul edildikten sonra sıra çözüm yolları bulmaya geliyor. Çözüm üretme amacıyla kurumlar arası işbirliği yoluyla atılacak adımlar önemli bir yer teşkil etse de, asıl sorumluluk yaptırım açısından daha güçlü bir konumda bulunan Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne düşüyor. Ancak şimdiye kadar karşılaşılan örneklerin gösterdiği gibi, komite belirleyici kararlar alma ve uygulama hakkına sahip olsa da çoğu durumda söz konusu kurumların özerk olduğunu öne sürerek bu hakkından feragat etti. Öne sürülen özerklik durumu ise aslında, sorumluluk altına girmek istemeyen komitenin kullandığı bir bahaneydi; çünkü örneğin 10 yıl önce gerekli reformlar yapıldı kadar parasına el konulan ve olimpiyatlardan atılmakla tehdit edilen Uluslararası Amatör Boks Birliği üzerindeki yaptırımları oldukça etkili olmuştu. Komitenin yakın dönem çalışmaları arasında ise 2014 yılında hiç tartışma yaşanmadan kabul edilen ve olimpik organizasyonlara yönelik reformlar içeren 2020 ajandası gösterilebilir. Ancak, Andersen'e göre ajanda etkili olmak açısından çok yetersiz; çünkü uluslararası organizasyonlara yönelik güçlü bir mesaj içermiyor ve denetlemeyi yıllık öz değerlendirme raporlarıyla sınırlı tutuyor.

Sporda şeffaflık söz konusu edildiğinde geçtiğimiz yıl FIFA'ya karşı düzenlediği geniş çapta protestolarla dünyanın ilgisini çekmeyi başarmış Brezilya'dan bahsetmemek eksiklik olacaktır. Brezilya, yolsuzluğa karşı sokakta verilen mücadeleyi yasal alana da taşımayı başarmış ender ülkelerden biri. Uluslararası Şeffaflık Örgütü, Brezilya'da uygulanmaya başlanan yeni yolsuzlukla mücadele rejiminin neler getirebileceği sorusunun cevabını bulmak üzere Brezilya'daki avukatlar, hükümet görevlileri, sivil toplum örgütleri temsilcileri, iş dünyasından ve akademiden isimlerle bir dizi röportaj gerçekleştirdi. Çalışmalar sonucu ortaya çıktı ki ülkede yolsuzluğa karşı yürütülen mücadele dışardan görüldüğünden

çok daha karmaşık ve zorlu. Mücadelenin başarıya ulaşması için cevap verilmesi elzem pek çok yeni soru da yolsuzlukla mücadelede başarı açısından üzerinde durmaya değer nitelikte. Örneğin; Brezilya'nın dünya kupası ve olimpiyat giderlerini karşılamak için yürüttüğü politikasında reforma gittiğini biliyoruz, ancak bu spor aktivitelerine katılımının öncesinde Brezilya'nın tedarik sürecinde yaşadığı sorunlardan haberdar değiliz. Bu noktada, yeni tedarik sisteminin öncekinin eksikliklerini çözebilip çözemeyeceği Dünya Kupası ve Olimpiyatlar aracılığıyla test edilecek denilebilir. Röportajların ortaya çıkardığı bir diğer gerçek de Brezilya'daki sporda yolsuzluk olaylarına karşı yaptırımların cezaya yönelik olmaması. Yaşanan çoğu olayda herhangi cezai bir kovuşturma yürütülmüyor ve otoriteler denetleme yapmakla yetiniyor. Bu eksiklik, yolsuzluğa karşı savaşın yasal anlamda da karşılık bulmasının önüne aşılması zor bir set çekiyor.

Dünya çapında yolsuzlukla mücadelede en etkili kurumlardan biri olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün sporda yolsuzluk sorununu ele alması, halihazırda var olan sorunun daha geniş bir kitlenin dikkatini çekmesini ve çözüme gidilen yolda başarı ihtimalinin artmasını sağlayacaktır. Örgütün bu yöndeki çalışmalarının alanında uzman isimlerle yapılan yeni analizler ve yorumlarla sürmesi ve varılan sonuçların 2015'in sonlarına doğru yayınlanacak olan 'Küresel Yolsuzluk Raporu'nda da yer bulması umuluyor.

Kaynakça

<http://blog.transparency.org/2015/04/09/welcome-to-transparency-internationals-new-corruption-in-sport-initiative/>
<http://blog.transparency.org/2015/04/09/what-made-corruption-a-hot-topic-in-sports/>
<http://blog.transparency.org/2015/04/09/brazil-emerging/>

34 . İstanbul Film Festivali kapsamında Atlas Sineması'nda gösterileceği duyurulan, Çayan Demirel ve Ertuğrul Mavioğlu'nun yönettiği Bakur (Kuzey) adlı filmin gösterimi iptal edildi. PKK kamplarındaki gerilla yaşantısını anlatan film, yarışmadışı kategorisinde yer alıyordu. Filmin yayınlanmasından birkaç gün önce, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün İKSV'ye gönderdiği yazıda, kayıt-tescil ve eser işletme belgesi olmayan Türk filmlerinin festivalde gösteriminin yapılamayacağı belirtildi.

İstanbul Film Festivali Direktörü Azize Tan, 2004'ten beri yürürlükte olan yönetmeliğin bugüne kadar uygulanmadığı ve kaldırılması için görüşmelerde bulduklarını belirtse de tepkiler büyümeye devam etti. Yabancı filmlerin üstünde buna benzer bir denetimin olmayışı birçok kez vurgulandı.

Karara karşı toplamda 23 film festivalden çekilme kararı aldı. Sinemacılar yayınladıkları ortak bildirimde, alınan kararı baskı ve sansür olarak nitelendirdiklerini belirttiler. Eser işletme belgesi olmayan bazı filmlerin sorunsuzca yayınlanması karşısında Bakur filminin yayınlanmasının engellenmesinin siyasi bir karar olduğu da bu bildirimde beyan edildi. Aynı şekilde filmin yapımcısı Surela Film'den yapılan açıklamada yapılan sansüre karşı, yasakçı uygulamaların kabul edilmediği belirtildi. Eser işletme belgesinin tüm sinema izleyicileri ve film emekçilerini yakından ilgilendiren bir sorun olduğu da eklendi.

Tepkiler sadece yayınlanan bildirimlerle kalmadı. Radikal Halk Ödülü iptal edildi. Uluslararası yarışma jüri başkanı Rolf de Heer yaptığı

açıklamada ifade özgürlüğüne bir saldırı yapıldığını bu nedenle uluslararası yarışma jürisinin festivalden çekildiğini duyurdu. Ulusal ve uluslararası Altın Lale, ulusal belgesel yarışmalarının yanı sıra kapanış töreni de iptal edildi. 26. Ankara Uluslararası Film Festivali'nden de benzer kararlar çıktı. Ankara Ulusal Film Yarışması Jürisi'nin çekilme kararı aldığı duyuruldu. Festivalin belgesel ve kısa film yarışmaları iptal edildi. Ulusal yarışmaya katılan 11 filmden 7'si çekilme kararı aldığını duyurdu.

İstiklal Caddesi'nde "Sansüre Karşı Özgür Sinema" yürüyüşü düzenlendi. Sinema emekçileri, sinemaseverler ve sinema yazarları sansürü protesto ederken, herkese sansüre karşı verilen mücadeleye katılma çağrısında bulundular. Sansürün ve yasakçı zihniyetin değil, sansürün gerekçelerinin değiştiği vurgulandı. "Dersim 38, Berivan, Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek ve Bakur

gibi sayısız film de aynı sansürcü zihniyetin hedefi haline gelmiştir." dedi.

Yurtdışından ise ilk tepki 26. Münih Türk Film Günleri'nde yaşandı. Festivalin açılış törenine yönetmenler, yapımcıların yanısıra Münih Başkonsolosluğu'ndan da katılım olmadı.

TÜRK SİNEMASINDA SANSÜRE KISA BİR BAKIŞ

Metin Erksan'ın 1963 Türk-Amerikan ortak yapımı Susuz Yaz filmi sansür kurulundan geçememiş, buna rağmen gizlice götürüldüğü Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü kazanmıştı.

1981 Fransa-İsviçre-Türkiye ortak yapımı Yol filmi ise, 1982'de Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye ödülünü almıştı. Film 1999 yılına kadar yasaklı olarak kaldı.

1988 yılında düzenlenen 8. İstanbul Film Festivali programında yer alan beş yabancı filmin denetleme kurulu tarafından bazı sahneleri kesilmek istendi ve filmler yasaklılar listesine alındı. Bunun üzerine Elia Kazan öncülüğünde, İstiklal Caddesi'nde sinemacılar ve festival jürilerinin de dahil olduğu bir yürüyüş gerçekleşti. Tepkiler sonunda filmler özel bir izinle gösteriliyor ve yabancı filmlerin izin almasını zorunlu kılan karar kaldırıldı.

2002'de düzenlenen 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde ise üç yerli filmin gösterimi (Handan İpekçi'nin Büyük Adam Küçük Aşk, Ümit Ünal'ın 9 ve Tayfun Pirseliimoğlu'nun Hiçbir yerde filmleri) denetleme kurulu tarafından yasaklanmak istendi. Sonunda diğer iki filmin yaşağı kalkarken İpekçi'nin filmi bir yıl sonraki festivalde gösterildi. Bir yıl sonra, 22. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde Ravi Asaf'ın Sarı Günler filmi de eser işletme belgesi alamadığı için ulusal yarışma bölümünden çıkartıldı. Film, Saddam Rejimi'nin bir Kürt

köyüne uyguladığı baskı politikasını ve bu köydeki feodal sistemi anlatıyordu.

Geçtiğimiz sene 51. Altın Portakal Film Festivali'nde ise, Gezi belgeseli olarak da bilinen, Reyhan Tuvî'nin Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek filmi "Türk Ceza Kanunu'nun 125. ve 299. maddelerine aykırı ifade ve içerik ihtiva ettiği" gerekçesiyle belgesel yarışmasında çıkartıldı. Filmin altyazısındaki bir bölümün çıkarılmasından sonra 'sorun' çözülmüş gibi görünse festival jürisinden 11 kişi sansüre tepki olarak istifa etti.

Bakur özelinden gidersek film tepki olarak daha büyük yankılar yaratıp daha büyük izleyici kitlelerine ulaşıyor. Diğer bir yandan da, 1977 yılından sonra ilk defa sansüre karşı yapılan yürüyüş; yurtiçi ve yurtdışı film festivallerinde oluşan tepkiler; 1988'de yabancı filmlerin sansüre maruz bırakılmasını mümkün kılan kararın kaldırılması gibi yerel filmler için de sansüre imkan tanıyan kanun ve ilgili yönetmeliklerin değiştirilmesi için kaldırılabilceğine dair umutları yeşertiyor. Yine de bu siyasi bir kararın, özerk yapıda olan film festivalini etkilediği gerçeğini değiştirmiyor. Ayrıca, hangi gerekçeyle olursa olsun, sinemaya uygulanan sansür kültür-sanat alanına uygulanmış bir sansürdür ve sansür, düşünce ve ifade özgürlüğünün engellenmesidir.

Kaynak

'Bakur' sansürüne tepki, 22 film festivalden çekildi
www.radikal.com.tr/hayat/bakur_sansurune_tepki_23_film_festivalden_cekildi-1334409

Sansürlenmiş 'Bakur'un yönetmeni Mavioğlu

Bu filmi kimse tutamaz; çünkü bu iş öyle katır öldürmeye benzemez: www.diken.com.tr/sansurlenen-bakurun-yonetmeni-mavioglu-bu-filmi-kimse-tutamaz-cunku-bu-is-oyle-katir-oldurmeye-benzemez/

Bakanlığın elindeki sansür kılıcı

http://www.radikal.com.tr/turkiye/bakanligin_elindeki_sansur_kilici-1334221

2015 yılı sansürle mücadele tarihine geçecek

http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cem_erciyes/2015_yili_sansurle_mucadele_tarihine_gececek-1338198

Festival de sansüre tepkili, yarışmalar ve kapanış iptal

http://www.radikal.com.tr/kultur/festival_de_sansure_tepkili_yarismalar_ve_kapanis iptal-1334819

Radikal Halk Ödülü de iptal

http://www.radikal.com.tr/kultur/radikal_halk_odulu_de iptal-1334568

'Bakur' krizi Ankara'ya sıçradı

http://www.radikal.com.tr/kultur/bakur_krizi_ankaraya_sicradi-1337105

'Bakur' krizi büyüyor, Ankara jürisi de çekildi

http://www.radikal.com.tr/kultur/bakur_krizi_buyuyor_ankaranin_jurisi_de_cekildi-1337332

Jüriden sonra yönetmenler de Ankara'dan çekildi

http://www.radikal.com.tr/kultur/juriden_sonra_yonetmenler_de_ankaradan_cekildi-1338321

Jüriden sonra yönetmenler de Ankara'dan çekildi

http://www.radikal.com.tr/kultur/juriden_sonra_yonetmenler_de_ankaradan_cekildi-1338321

Türk sinemasında sansür

<http://www.kameraarkasi.org/sinema/makaleler/sinemadasansur.html>

2000'lerde Sansür Dosyası: Festivaller ve Sansür

<http://www.altyazi.net/yazilar/2000lerde-sansur-dosyasi-festivaller-ve-sansur/>

ESIN ATTORNEY PARTNERSHIP

MEMBER FIRM OF BAKER & MCKENZIE INTERNATIONAL, A SWISS VEREIN

Şeffaflığı Destekliyoruz

We Support Transparency

www.esin.av.tr

Uluslararası Şeffaflık Derneği
19 Mayıs Mahallesi
Operatör Raif Bey Sok.
Niyazi Bey Apt. No: 30 D: 5
Şişli, İstanbul

Tel: (0212) 240 52 81
Faks: (0212) 234 34 27

www.seffaflik.org
info@seffaflik.org

ULUSLARARASI
ŞEFFAFLIK
DERNEĞİ

